

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

УРОКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
1 клас

Навчально-методичний посібник для вчителів

Черкаси
2014

Рекомендовано до друку Вченою радою ЧОПОПП.
Протокол № 2 від 28 травня 2014 року

Автори: творча група вчителів музичного мистецтва у складі **Андрущенко Л.І.**, учителя музичного мистецтва Черкаської спеціалізованої школи № 20 Черкаської міської ради, **Бабич М.О.**, учителя музичного мистецтва Золотоніської спеціалізованої школи № 1 Золотоніської міської ради; **Борщ Л.І.**, учителя музичного мистецтва Городищенської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 3 Городищенської районної ради; **Войцях С.А.**, учителя музичного мистецтва Чернобаївської гімназії Чернобаївської районної ради; **Зирянова О.В.**, учителя музичного мистецтва Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2 Черкаської міської ради; **Мамієнко О.М.**, учителя музичного мистецтва Соколівоцької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Тальнівської районної ради; **Корнєвої І.Л.**, учителя музичного мистецтва Черкаської спеціалізованої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 33 ім. В. Симоненка Черкаської міської ради; **Кривенкіної Л.В.**, учителя музичного мистецтва Єрківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Катеринопільської районної ради, **Тищенко Н.В.**, учителя музичного мистецтва Монастирищенської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2 Монастирищенської районної ради; **Шведенко І.О.**, учителя музичного мистецтва Леськівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Черкаської районної ради; **Шеремет Л.Г.**, учителя музичного мистецтва Березняківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Смілянської районної ради; **Шляхтової Т.В.**, учителя музичного мистецтва Смілянської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 11 Смілянської міської ради, ради під загальним керівництвом **Гловацького Сергія Віталійовича**, методиста Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради.

Рецензенти:

Гаряча С.А., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради;

Колесник А.Ю., заступник директора з навчально-виховної роботи Черкаської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 20 Черкаської міської ради

У 71 Уроки музичного мистецтва, 1 клас: навчально-методичний посібник для учителів /Творча група учителів музичного мистецтва під заг. кер. Гловацького С.В. – Черкаси, ЧОПОПП, 92 с.

*Посібник містить розробки уроків, фонохрестоматію музичних творів та слайд-презентації з предмету «Музичне мистецтво, 1 клас».(За новою програмою).
Для вчителів музичного мистецтва.*

©ЧОПОПП, 2014.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Гловацький С.В. Методично-дидактичні аспекти викладання	5
Орієнтовне календарно-тематичне планування уроків музичного мистецтва в 1 класі.....	10
Тема 1. Музика - мистецтво звуків	
Зирянов О.В. Здравствуй, Музико!.....	14
Зирянов О.В. Урок музичного мистецтва.....	16
Зирянов О.В. Вчимося слухати музику.....	18
Борщ Л.І. Щоби правильно співати.....	21
Борщ Л.І. Хто створює музику.....	23
Борщ Л.І. Музиканти – чаклуни.....	25
Шеремет Л.Г. Музичними стежками.....	27
Шеремет Л.Г. Урок осінній (Підсумковий).....	30
Шеремет Л.Г. Осіння мозаїка.....	32
Тищенко Н.В. На музику перетворюю.....	36
Тищенко Н.В. Голосно – тихо.....	37
Тищенко Н.В. Довгі та короткі звуки.....	39
Кривенкіна Л.В. Високо – низько.....	42
Кривенкіна Л.В. Музична хатка.....	44
Кривенкіна Л.В. Забарвлення звуків.....	46
Шведенко І.О. Перевір себе.....	49
Тема 2. Музика навколо нас	
Мамієнко О.М. Музика і ти.....	51
Мамієнко О.М. Давні наші друзі – пісні, танці, марші.....	53
Мамієнко О.М. Раз, два – кроком руш.....	55
Войцях С.А. Такі різні танці.....	57
Войцях С.А. Царина музики та руху.....	59
Войцях С.А. Залетіли в клас пісні.....	61
Корнєєва І.Л. Співуча, чудова пісенна розмова.....	62
Корнєєва І.Л. Царина музики та слова.....	64
Корнєєва І.Л. Весняні мелодії.....	65
Шведенко І.О. Урок весняний підсумковий.....	67
Бабич М.О. Музика нашого краю.....	69
Бабич М.О. Дивовижні інструменти.....	70
Бабич М.О. Про барабани і труби.....	72
Андрущенко Л.І. Про скрипку та її сім'ю.....	73
Андрущенко Л.І. Рояль і його друзі.....	75
Андрущенко Л.І. Інструменти збираються разом.....	77
Шляхтова Т.В. Музика завжди навколо.....	79
Шляхтова Т.В. Промайнув навчальний рік.....	80
Шляхтова Т.В. Заключний урок – концерт.....	81

ПЕРЕДМОВА

Динаміка розвитку сучасного суспільства, зростання наукової інформації, піднесення соціальної ролі особистості та інтелектуалізація її праці, швидка зміна техніки та технології на початку нового тисячоліття дає підстави для нововведень та значних змін у галузі загальної середньої освіти, органічною складовою якою є освітня галузь «Мистецтво». Сьогодні перед педагогічною громадськістю постає важлива проблема - забезпечувати якісний супровід навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі, вносити в початкову діяльність закладів цікаві нові ідеї, педагогічні інновації, які сприяли б підвищенню загального рівня навчання і тому підготувати до цієї діяльності сучасного вчителя, створити належний науково-методичний супровід педагогічного навчання.

Нове тисячоліття потребує не тільки забезпечення якісно нового рівня навчально-виховного процесу, але й появу нового компетентісного учня, який відрізнявся такими якостями, як активність, самостійність, творчість, адаптованість до життєвих змін, здатного до самостійного повноцінного життя у новому тисячолітті. Ідея інтеграції навчально-виховного процесу та провадження безперервної художньо-естетичної освіти в Україні, запровадження нових предметів освітньої галузі відкрили невичерпні можливості для підвищення статусу сучасного вчителя художньо-естетичного циклу. Вчитель нового тисячоліття долаючи педагогічні стереотипи, які склалися в педагогічній думці минулого століття, повинен бути компетентним, спроможним стрімко адаптуватися до нововведень у інформаційних комп'ютерних технологій, спроможним впроваджувати і застосовувати в практичну діяльність нові педагогічні технології, досягати нових якісних змін у педагогічній майстерності.

С.В.Гловацький,
методист художньо-естетичного циклу
Черкаського обласного інституту
педагогічних працівників
Черкаської обласної ради

Методично-дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в 1 класі (За новою програмою)

Основна мета освітньої галузі «Мистецтво» полягає в тому, щоб у процесі сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва, а також практичної діяльності сформувати в учнів систему ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей як інтегральної основи світогляду, здатність до художньо-творчої самореалізації та культурного самовираження.

Сучасне навчання мистецтву ґрунтується на засадах особистісно-зорієнтованого і компетентісного підходів, визначених в основних нормативних документах освіти – державних стандартах, програмах, підручниках. Вчителю, що викладає предмети художньо-естетичного циклу слід звернути особливу увагу на розвиток наступних компетенцій учнів загальноосвітньої школи:

Ключовою і водночас пріоритетною для освітньої галузі є *загальнокультурна компетентність* — здатність застосовувати знання культурного простору, досвід і способи художньо-творчої діяльності, рівень навченості, вихованості та розвитку в будь-якій діяльності людини.

Міжпредметна естетична компетентність — здатність виявляти естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини, естетично оцінювати предмети і явища, що формується під час опанування різних видів мистецтва та їх взаємодії.

Предметні мистецькі компетентності — здатність до розуміння і творчого самовираження у сфері музичного, образотворчого та інших видів мистецтва, що формується під час їх сприймання і практичного опанування.

Концептуальною ідеєю змісту освітньої галузі «Мистецтво» є цілісний художньо-естетичний розвиток особистості на основі опанування різних видів мистецтва і координації знань, умінь та уявлень, набуття яких необхідне для формування у свідомості учнів полікультурного й поліхудожнього образу світу та відповідного комплексу компетентностей.

Новий 2012-2013 навчальний рік вніс деякі зміни у нормативно-правовому забезпеченні викладання дисциплін художньо-естетичного циклу:

- упровадження оновленого Державного стандарту початкової освіти (постанова Кабінету Міністрів від 20 квітня 2011 року № 462), який складається з Базового навчального плану початкової загальної освіти; загальної характеристики інваріантної та варіантної складових змісту початкової загальної освіти та державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів;

- упровадження нових програм «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», інтегрованого курсу «Мистецтво» в практичну діяльність з учнями 1 класів;

- підготовка вчителів до упровадження Державного стандарту базової і повної середньої освіти (2012р.) та підготовка вчителів до викладання дисциплін художньо-естетичного циклу за новою програмою «Мистецтво» в 5-9 класах (яка поєднує предмети: «Музичне мистецтво» 5-7 класи, «Образотворче мистецтво» 5-7 класи та інтегрований курс «Мистецтво» 8-9 класи).

Змістовими лініями освітньої галузі «Мистецтво» є: музична, образотворча, культурологічна.

Для предметів художньо-естетичного циклу у 2012-2013 навчальному році стали діючими наступні державні програми:

- **В 1 класах** навчання здійснюватиметься за новими програмами, створеними відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти **«Музичне мистецтво»** для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи (авторів: *Хлебникова Людмила Олександрівна, Дорогань Людмила Олександрівна, Івахно Ірина Миколаївна, Кондратова Людмила Григорівна, Корнілова Ольга Василівна, Лобова Ольга Володимирівна, Міщенко Наталія Іванівна* – Видавничий дім «Освіта» 2012 рік) та програмою **«Мистецтво»**, Видавничий дім «Освіта», 2012 рік; «Образотворче мистецтво». – Видавничий дім «Освіта» 2012 рік.
- У **2012-2013 навчальному році в 2-4 класах** навчання здійснювалось за чинними навчальними програмами: **«Музика»** для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи (авторів: Ростовський О., Хлебнікова Л., Марченко Л. – К.: «Початкова школа», 2006 р.), **«Мистецтво»** - К.: «Початкова школа», 2006 рік; «Образотворче мистецтво» - К.: «Початкова школа», 2006 рік.

Типові початкові плани загальноосвітніх навчальних закладів

Робочі навчальні програми на 2012/2013 навчальний рік складаються:

• **для початкової школи** – за типовими початковими планами початкової школи, затвердженими наказом МОН України від 10.06.2011 року № 572.

Як і в минулі роки **інваріантна складова** типового навчального плану основної школи (1-11 класи) забезпечує реалізацію змісту галузі «Мистецтво» на рівні Державного стандарту. Предмети та курси за вибором визначаються загальноосвітнім навчальним закладом у межах гранично допустимого навчального навантаження з урахуванням інтересів та потреб учнів, а також рівня навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу.

Звертаємо увагу!!! Загальноосвітній навчальний заклад може обирати інтегрованої курс «Мистецтво» або окремі курси: «Музичне мистецтво» або «Образотворче мистецтво», **додавати часи** на вивчення предметів (**по 0,5 годин** на вивчення музичного, образотворчого мистецтва **в початковій школі** для шкіл з вивченням російської та іноземних мов) **використовуючи години ВАРІАНТНОЇ СКЛАДОВОЇ**.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з предметів художньо-естетичного циклу

Звертаємо особливу увагу на оцінювання навчальних досягнень учнів в 1-11 класах з предметів художньо-естетичного циклу. На основі інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України щодо вивчення в загальноосвітніх навчальних закладах предметів інваріантної складової навчального плану та наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.04.11 року №329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» та інших інструктивно-методичних листів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України вносяться деякі **корективи до оцінювання учнів** початкових класів, а саме:

– відсутнє бальне оцінювання з предметів художньо-естетичного циклу в 1 класах;
- відсутні домашні завдання з предметів художньо-естетичного циклу в початковій школі;

У 1-4 класах з предметів художньо-естетичного циклу домашні завдання учням не задаються і в журналі не записуються. Окремі зошити для виконання письмових домашніх завдань не передбачені.

Вимоги щодо викладання предметів художньо-естетичного циклу

Уроки художньо-естетичного циклу повинні стати для кожного учня прагненням до творчості, духовного самовдосконалення, бажанням постійно підвищувати свій особистий естетичний рівень та захоплюватися мистецтвом, розуміти його та удосконалювати власні

мистецькі знання. Пізнаючи зміст предметів художньо-естетичного циклу, який охоплює широкий спектр розвиваючих, навчальних, виховних, світоглядних аспектів сучасної освіти, учень загальноосвітньої школи поступово формує для себе цілісну художню картину світу.

Музичне мистецтво

Серед дисциплін художньо-естетичного циклу «**Музичне мистецтво**» є предметом, який дозволяє розвивати музичні мистецькі компетенції кожного учня, завдяки уведенню школярів у світ музичного мистецтва, ознайомленню із широким спектром музичних образів, уведення учнів у світ добра й краси, відбитий у музичних творах, засвоєння ними знань про особливості художньо-образної мови музичного мистецтва.

Початкова школа:

Головною метою музичного розвитку учнів початкової школи є: формування основ музичної культури учнів як важливої і невід'ємної частини їхньої духовної культури, комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі сприймання й інтерпретації кращих зразків української та світової музичної культури, а також формування естетичного досвіду, емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва.

Вчителю музичного мистецтва слід звернути особливу увагу на те, що **формування музичної культури учнів** - основа уроку, його зміст, який може мати різне художньо-педагогічне втілення. Цілісність уроку досягається завдяки єдності всіх складових елементів, оскільки в основу його побудови мають бути покладені не різні види діяльності, а різні грані музики як цілісного явища. Це дає можливість вносити в урок будь-які контрасти, необхідні для підтримування уваги учнів, створювати атмосферу творчої зацікавленості, узгоджувати матеріал програми з рівнем розвитку учнів.

Особливості викладання предмету «Музичне мистецтво» визначаються специфікою музичного мистецтва, яке звернене до духовного світу дитини. Вплив на морально-естетичні почуття відбувається в процесі активного сприйняття дітьми емоційно-образного змісту музичних творів, в процесі музично-творчої діяльності школярів. Заняття музикою сприяють духовно-моральному вихованню дітей, цілісного розвитку особистості молодшого школяра, залученню його до неминущим етичним і естетичним цінностям вітчизняної і світової музичної культури. Музичне мистецтво є невід'ємною, важливою частиною національної духовної культури.

Мета курсу полягає в тому, щоб закласти основи музичної культури школяра як частини його духовно-моральної культури, що передбачає єдність особистісного, пізнавального, комунікативного і соціального розвитку учнів, виховання у них емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва і життя. Основні положення навчальної програми спрямовані на досягнення оптимального загального розвитку кожної дитини при збереженні його психічного і фізичного здоров'я, на розвиток музичності як комплексу музично-творчих здібностей. Підкреслюючи єдність і рівнозначність інтелектуального та емоційного розвитку, вольового і морального, у програмі істотне значення надається емоційному розвитку дитини, зазначаючи, що саме емоції сприяють глибині інтелектуальної діяльності. Ця глибина створюється матеріалом, з яким працюють учні, але головне - характером самої діяльності і емоційним настроєм.

Особливість мистецтва полягає в тому, що воно володіє великими можливостями для емоційного розвитку особистості, творчого та морально-естетичного виховання учнів. Разом з тим музика дозволяє не тільки збагатити емоційну сторону життя дитини, а й досягти цілісності всіх складових особистісного розвитку. У числі пріоритетних цілей вивчення музичного мистецтва в початковій школі виступають розвиток здатності до емоційно-ціннісному сприйняття і розуміння музичних творів, виховання художнього смаку і морально-естетичних почуттів дітей, оволодіння виконавськими уміннями, навичками і способами музично-творчої діяльності в різних її видах. Виходячи з цього, обов'язковий мінімум змісту програми з музики вперше розкривається в двох взаємозалежних і взаємообумовлених сферах, що визначають пріоритети мистецької освіти: естетичне

сприйняття та основи музичного мистецтва та компетентнісний підхід до музично-творчої діяльності.

Естетичне сприйняття включає особливості музичного мистецтва, які розкривають природу музики через практичний досвід. А компетентнісний підхід реалізується через різноманітні форми спілкування з музикою, такі як спів, інструментальне музикування, ритміку і пластичний рух, театралізацію музичних образів.

В основі підходу до розробки програми з музики закладено **принцип відповідності змісту освіти природі дитини та її схильності до споконвічне творчих видів діяльності** (співу, танцю, гри на музичних інструментах, художнього моделювання), що стає передумовою розвитку в цьому процесі творчої уяви.

Це ставить перед учителем завдання пошуку нових форм проведення уроку музики в його співвідношенні з іншими формами навчання, позаурочної музичною діяльністю: музичні гуртки, дитячі асамблеї мистецтва, фестивалі дитячого музичного творчості, конкурси хорових колективів, участь в музичних подіях класу, школи (вистави, концерти та ін.) Така побудова навчального процесу забезпечить особистісне освоєння мистецтва, дозволить найбільшою мірою реалізувати музично-творчі здібності, можливості та інтереси учнів.

Уперше в змісті навчання виділені загальнонавчальні вміння, навички та способи діяльності. Це дозволяє реалізувати внесок кожного навчального предмета до рішення загальних цілей початкової освіти, що особливо важливо для предметів естетичного циклу, враховуючи їх значення для розвитку дитини.

Стосовно до змісту музичного мистецтва це будуть наступні вміння:

- сприймати і спостерігати музичні явища в їх зв'язках з життям, визначати художню ідею твору, брати участь в діалозі, елементарно обґрунтовувати висловлене судження;

- розмірковувати про основні характеристики порівнюваних музичних творів (виразні засоби музики), аналізувати результати порівняння, об'єднувати твори мистецтва за загальними видовим та жанровими ознаками;

- працювати з нотним записом як найпростішим знаковим (графічним) позначенням музичної мови.

- вміння вирішувати творчі завдання на рівні імпровізацій (музичної, танцювальної, пластичної), проявляти самостійність і оригінальність при їх вирішенні, розігрувати уявні ситуації, самостійно планувати свої дії у виконавській діяльності, здійснювати співробітництво в хоровому співі, ансамблевому музикуванні (вміння оцінювати загальний результат діяльності - якість художнього виконання).

До кінця навчання в початковій школі учні опановують способами музичної діяльності в індивідуальних і колективних формах роботи (хоровий спів, гра на музичних інструментах, танцювально-пластичне рух), вміннями сприймати, спостерігати, виявляти подібність і відмінність об'єктів і явищ мистецтва і життя (мистецтво бачити, чути, відчувати, думати, діяти в гармонійній єдності). У них з'являється уявлення про світ музики, формах її побутування в житті. Осягнення музичних образів розвиває емоційно-чуттєву сферу учнів, виховує любов до рідної природи, повагу до рідного краю, його культури та історії.

Новим у 2012-2013 навчальному році розпочало здійснюватись викладання музичного мистецтва в 1 класі, тому слід звертати увагу на **головні особливості оновленої програми.**

Найважливішим завданням уроків музики в 1 класі є послідовне збагачення музичного досвіду дітей, виховання в них навичок сприймання і виконання музики; від якості цих занять значною мірою залежить музичний розвиток молодших школярів у наступних класах. Зіставлення музичних, літературних і візуальних образів сприятиме поліхудожньому вихованню молодших школярів.

Оновлена програма в 1 класі розкриває емоційний зміст музики, характер творів різноманітних жанрів; допомагає учням розпізнавати життєвий зміст музичних творів, виявляти в них ознаки зображальності; на доступних і захоплюючих зразках ознайомлює з виразно-зображальними засобами музичної мови, через залучення учнів до різноманітної музичної діяльності закладає основи елементарних виконавських умінь і

навичок. Пропоновані програмою музичні твори є невеликими за обсягом, із яскравими музичними образами. Музичний репертуар програми не прив'язаний до «видів діяльності», а поданий з метою розкриття навчальної теми.

Водночас, у центрі уваги вчителя має бути:

- музичний твір, сприйняття (осягнення) якого припускає спів;
- хоровий, ансамблевий, сольний спів;
- пластичне інтонування,
- музично-ритмічні рухи,
- гра на дитячих музичних інструментах,
- ігрове спілкування, інсценування пісень, казок, музичних «програмних» творів у контексті навчальної теми.

Навчання співу має бути тісно пов'язане з розвитком музичних здібностей і сприяти активному, зацікавленому й творчому ставленню учнів до музики.

Творча діяльність учнів може виявлятися в розмірковуваннях про музику, в імпровізації пісенних мелодій (мовній, вокальній, ритмічній, пластичній), створенні нескладних мотивів, інсценуванні сюжетів пісень, складенні елементарних танців, темброво-ритмічних супроводів, у малюнках, доборі музичних колекцій для домашньої фонотеки тощо.

Методи розвитку музичного сприймання у молодших школярів:

- метод вибору підхожих визначень;
- метод порівняння;
- метод варіювання;
- метод музичних колекцій;
- ігровий метод;
- метод пластичного інтонування;
- метод асоціативного пошуку (із використанням образотворчого мистецтва);
- метод проблемних ситуацій;
- метод дискусій тощо.

Основним видом домашніх завдань із предмета мають бути завдання слухати музику в оточуючому середовищі і розповідати про свої враження на уроках. Доцільно рекомендувати учням слухати і дивитися протягом тижня певні музично-пізнавальні радіо - і телепередачі.

Реалізації завдань навчальної програми сприятиме позаурочне спілкування учнів із музикою: участь у музично-виховних заходах, роботі музичних гуртків, відвідування концертів і спектаклів для дітей, домашнє музикування тощо.

Вчителю слід пам'ятати, що в початковій школі у дітей переважає образне мислення то **основне місце має бути відведено ігровим методам і прийомам роботи з дітьми:** ситуаційно-рольовим, сюжетно-рольовим іграм; методам аналізу життєвих ситуацій і привчання; ігровим методикам щодо виявлення самооцінки; іграм - драматизаціям, інсценуванню, іграм-бесідам, іграм-мандрівкам; екскурсіям; ігровим вправам, колективним творчим проектам, практичним музикуванням тощо.

**КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА В 1 КЛАСІ**
(за підручником О. Лобової)

№ п/п	Тема	Теоретичні відомості	Матеріал для сприймання	Матеріал для виконання	Дата
Тема 1. Музика - мистецтво звуків.					
1.	Зрастуй, Музико!	Музика, звук, пісня	Пісня про школу на вибір	Улюблені дитячі пісня на вибір	
2.	Урок музичного мистецтва	Музична фраза танець	Український народний танець "Гопак"	М. Ровенко "Ми – першокласники"	
3.	Вчимося слухати музику	Правила слухання музики, марш, музичний вальс	П. Чайковський "Марш дерев'яних солдатиків"	Українська народна лічилка "Раз, два, три, чотири"	
4.	Щоби правильно співати...	Правила співу, розспівка	В. Косенко "Дощик"	українська народна пісня "Ходить гарбуз по городу"	
5.	Хто створює музику?	Народна музика, композитор	В. А. Моцарт "Менует"	Українська народна лічилка "Сів шпак на шпаківню"	
6.	Музиканти- чаклуни	Виконавець, музикальна й вокальна інструментальна, музиканти	Л. Колодуб "Лялька співає"	А. Філіпенко "Веселий музикант"	
7.	Музична стежина	Хор, оркестр, диригенти, пауза	Народні твори у виконанні хору й оркестру	В. Верменич "Калинова пісня"	
8.	Урок осінній (підсумковий).	Узагальнення "Поясни Незнайкові"	Повторне слухання й аналіз музичних творів	Виконання пісень на вибір	
9.	Осіння мозаїка	Мистецтво, музична п'еса	М. Парцхаладзе "Осінній дощик" П. Чайковський "Осіння пісня"	А. Арутюнов "Осінь"	
10.	На музику перетворюю...	Музика як мистецтво, музичні та шумові звуки, нота	Е. Гріг "Пташка"	І. Кишко. "Рідний край"	
11	Голосно-тихо	Звуки голосні і тихі, форте, піано,	Д. Кабалевський. "Сурмач і луна"; П. Чайковський.	Гра "Музична луна" М. Ведмедеря.	

№ п/п	Тема	Теоретичні відомості	Матеріал для сприймання	Матеріал для виконання	Дата
		фортепіано	"Баба-яга"	"Півникове горе"	
12	Довгі та короткі звуки	Ритм, восьмі та четвертні тривалості	Український народний танець "Метелиця"	Л.-А.Загрудний. "Сніжок"	
13	Високо-низько	Високі, середні та низькі звуки, мелодія	Д.Кабалевський. "Зайчик дражнить ведмедика"	М.Ведмедеря "Танцювали зайчики"	
14	Музична хатка	Нотний стан, музичний ключ, назви нот	Р.Шуман. "Дід Мороз"	В.Верменич. "Запросини Діда Мороза"	
15	Забарвлення звуків	Тембр, колядка, щедрівка	М.Коваль. "Вовк і семеро козенят" (фрагменти); укр. нар. пісня "Щедрик" (в обр. М.Леонтовича)	українська народна пісня "Щедрик", колядки та щедрівки на вибір	
16	Перевір себе.	Узагальнення "Поясни Незнайкові"	"Музичні вгадки...", слухання творів на вибір учителя та учнів	Концертне виконання по співок і пісень на вибір учителя і учнів, музично-дидактичні ігри	
Тема 2. Музика навколо нас					
17.	Музика і ти	Музика в житті дитини, колискова	Л.Ревуцький. "Коліскова"	Латиська народна пісня "Ой-я, жу-жу"	
18.	Давні друзі наші – пісні, танці, марші	Пісня, танець, марш – три "кити" музики	Д.Кабалевський. "Три кити"; П.Чайковський. "Дитячий альбом" (п'єси на вибір)	А.Філіпенко. "Ой заграйте, дударики"	
19.	Раз, два – кроком руш!	Маршова музика, пісня-марш	С.Прокоф'єв. "Марш"	М.Ведмедеря. "Козачата"	
20.	Такі різні танці	Танцювальна музика, хоровод	М.Глінка. "Полька"	А.Павлюк. "Святковий хоровод"	
21.	Царина музики та руху	Балет, хореографія, пісня-танець	С.Прокоф'єв. "Вальс" з балету "Попелюшка"	Українська народна пісня "Корольок"	
22.	Залегіли в клас пісні...	Соліст, ансамбль, хор, реприза	Українські народні пісні в сольному, ансамблевому та хоровому виконанні	Т.Попатенко. "Пісенька про пісеньку"	

№ п/п	Тема	Теоретичні відомості	Матеріал для сприймання	Матеріал для виконання	Дата
23.	Співуча, чудова пісенна	Пісенна музика, види пісень	Інструментальні твори пісенного типу; французька народна пісня "Танець каченят"	А.Філіпенко. "Зяблик"	
24.	Царина музика та слова	Опера	М.Лисенко. Пісня Лисички з опери "Коза-дереза"; П.Чайковський. "Мама"	В.Іванников. "Наша мама"	
25.	Весняні мелодії	Веснянка	В.Барвінський. "Сонечко"; Й.Штраус. "Весняні голоси"	Українська народна закличка "Вийди, вийди, сонечко"; В.Верменич. "Повертайся, ластівко"	
26.	Урок весняний (підсумковий)	Узагальнення "Поясни Незнайкові..."	Пісенні, танцювальні, маршові твори (повторне слухання)	Пісні та поспівки на вибір	
27.	Музика нашого краю	Музичне мистецтво України	Укр.. народний танець "Козачок"	М.Ведмедеря. "Намалюю Україну"	
28.	Дивовижні інструменти	Музичні інструменти	В.А.Моцарт. "Маленька нічна музика" (фрагмент)	Білоруська народна пісня "Савка та Гришка"; пісні про музичні інструменти	
29.	Про барабани і труби	Ударні та духові інструменти	Музика у виконанні ансамблю сопілкарів, ударних і духових інструментів	С.Дяченко. "Дзвіночок"	
30.	Про скрипку та її сім'ю	Струнні інструменти	А.Вівальді. "Весна"; К.Сен-Санс. "Лебідь", "Слони"	Українська народна пісня "Два півники"; пісні з мультфільмів	
31.	Рояль і його друзі	Клавішні інструменти	Ф.Шопен. "Полонез"; А.Вівальді. "Весна" (орган)	Ю.Михайленко. "Грає веснонька!"	
32.	Інструменти збираються разом	Оркестр, види оркестрів, українські народні	Український народний танець "Аркан" (оркестр народних	А.Філіпенко. "Вічний вогонь"	

№ п/п	Тема	Теоретичні відомості	Матеріал для сприймання	Матеріал для виконання	Дата
		інструменти	інструментів); музика у виконанні духового оркестру		
33.	Музика завжди навколо	Розмаїття музичного мистецтва, музика в житті людини	Л.Бетховен. "Весело – сумно"; П Чайковський. "Вальс квітів"	М.Ведмедеря. "Віночок"	
34.	Промайнув навчальний рік.	Узагальнення "Поясни Незнайкові"	Пісенні, танцювальні, маршові твори у різному виконанні	"Музичні вгадайки..." та інші пісні за вибором	
35.	Заключний урок-концерт.	Узагальнення, поглиблення та коригування знань, умінь і навичок	Слухання творів на вибір учителя та учнів	Музично-творча діяльність та вибір; концертне виконання пісень	

УРОКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В 1 КЛАСІ

Тема 1. Музика - мистецтво звуків

О.В. Зирянов,
учитель музичного
мистецтва Черкаської загальноосвітньої школи
I-III ступенів № 2 Черкаської міської ради

Урок 1

Тема. Здрастуй, Музико!

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;
предметних компетентностей:

- зацікавити учнів уроками музики; дати перше поняття про емоційний зміст музики; ознайомити з правилами співу; розпочати формування уміння сприймати та виконувати музику;

- розвивати творчу уяву, фантазію учнів;

- виховувати почуття до «прекрасного» - мистецтва).

Музичний матеріал: сл. і муз. Н.Май «Перший дзвоник», звуки природи.

Тип уроку: урок введення в тему

Обладнання: фортепіано, CD програвач, підручник «Музичне мистецтво 1 клас», мультимедійна презентація.

План уроку

1.Організаційний момент.

Вхід під звучання Н.Май «Перший дзвоник»;

Музичне вітання – розучування.

2.Повідомлення теми уроку. Бесіда «Де звучить музика? Шумові та музичні звуки»

3.Слухання: «Звуки природи» , П.Чайковський «Танець Феї Драже» із балету «Лускунчик»

4.Розучування пісні «Перший дзвоник» Н.Май.

5.Підсумки.

Хід уроку.

1. Організаційний момент.

Вхід учнів до класу під звучання пісні Н.Май «Перший дзвоник»

Уч:-Добрий день! Напевно, ви з нетерпінням чекали уроків музики, цієї зустрічі з музикою. І ось ця мить настала.

-То ж спочатку привітаємося та познайомимося.....

Вступ.-Запрошую вас до чарівної країни Музики! Крок за кроком ми будемо пізнавати загадковий музичний світ. Будемо співати і слухати музику. Музика наповнює усе наше життя. Головне – навчитися її чути і розуміти.

-У нашій подорожі поряд із нами завжди буде мудрий чарівник Музикус.

Він буде допомагати нам вчитися розуміти музику.

На уроках музики вітатися ми будемо під музику.

Ось так:

Розучування музичного вітання:

Дзень – дзелень дзвентить дзвінок, вже почався в нас урок

2. Повідомлення теми уроку:

3. Бесіда. «Що таке Музика? Як звучить довкілля. Шумові та музичні звуки».

Навколо нас весь час безліч різних звуків, але всі вони різні.

- Щоб почути звуки, потрібна тиша. Заплющимо очі і прислухаємося до тиші.

- Які звуки ви почули? (*Кроки, голоси за стіною, рух транспорту, ... відповіді дітей*)

- Це звуки школи, звуки нашого міста. А чи доводилося вам бувати у лісі? Пропоную відправитися в уявну подорож до лісу.

Пригадайте, які ви звуки там чули? (*Шарудіння листочків на деревах, тріскіт гілочок під ногами, дзижчання комарів та бджілок, цвірінкання пташок*) - Так шумить ліс.

4. Слухання: Звуки природи.

- *Це все шумові звуки.*

5. Слухання: П. Чайковський «Танець Феї Драже» із балету «Лускунчик».

- Проте існують інші звуки - **чарівні**. Їх створила людина.

Коли вона заспівала, виникла МУЗИКА. Відтоді ці звуки називають **музичними**.

Музичні звуки виникають, коли люди співають чи грають на музичних інструментах.

6. Розучування пісні «Перший дзвоник» Н. Май.

(*Звучить фрагмент пісні «Перший дзвоник».*)

- *Який настрій вона викликала? Про що розповідала?*

- *Чи відома вам? Чи чули її раніше?*

- *Якщо ні, то не хвилюйтесь. Дуже швидко вона вам стане близькою і рідною.*

- *Ця пісня про всіх, хто вперше йде до школи, а отже, і про вас- першокласників.* Перш ніж ми почнемо співати цю пісню, Я відкрию вам декілька секретів, як це робити правильно.

Правила співу. (*Секрети співу від чарівника Музикуса*).

1. Співаючи, тримайся рівненько.

Якщо стоїш – руки опусти вільно, коли сидиш – поклади на коліна.

2. Співай без напруження, вдихай повітря спокійно.

3. Намагайся співати виразно, передавати настрій пісні.

Коли пісню співають багато людей, утворюється **хор**.

7. Розучування пісні «Перший дзвоник»

1) Робота над текстом

2) Розучування мелодії з текстом по фразах

3) виконання (1 куплет і приспів) кілька разів у різних варіантах
(*спочатку хлопчики, потім – дівчатка і т.д.*)

8. Завдання.

Які пісні нагадали вам ці малюнки?

Виконання «Два веселі гуси»

9. Підсумок уроку.

- Кому сподобалась перша зустріч із музикою, наш перший музичний урок?

- Які звуки ми чули під час співу - *Музичні чи шумові?*

- З якою музикою познайомилися?

- Як називається пісня яку ми вивчили? Про що в ній розповідається?

Проспівайте дома батькам пісню «Перший дзвоник», яку вчили на уроці.

Вихід із класу під звучання пісні «Перший дзвоник» Н. Май.

Урок 2

Тема. Урок музичного мистецтва.

Мета: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;

предметних компетентностей:

- познайомити учнів з особливостями уроку музичного мистецтва, розповісти про особливості музичної мови;

- розвивати вокально-хорові навички;

- виховування та формування культури художнього сприйняття.

Обладнання: підручник, фортепіано, проектор, комп'ютер.

Зоровий ряд: Музичне мистецтво 1 клас (підручник), презентація.

Музичний ряд: «Ми першокласники» сл. і муз. М. Ровенка, український народний танець гопак.

Терміни, поняття: музична фраза, заспів, приспів, гопак, танець.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

1. Вхід до класу під музику пісні М. Ровенка «Ми – першокласники»

2. Організаційний момент

Сьогодні на уроці ми працюватимемо разом, і я розраховую на вашу підтримку й допомогу. Кожному з вас хочу побажати на цьому уроці успіху і гарного настрою!

3. Повідомлення теми й мети уроку

Сьогодні на уроці ми познайомимось з особливостями уроку музичного мистецтва. Я розповім вам про особливості музичної мови. Познайомлю вас з новою піснею. Ми прослухаємо український народний танець «Гопак».

4. Мотивація навчальної діяльності

Діти, чи хочете ви навчитися правильно співати, познайомитися з новими піснями? Чи любите ви танцювати? Чи хочете ви дізнатися про всі музичні секрети?

Послухайте вірш.

Мій юний друже, в добрий час

Увійдеш ти в музичний клас.

Мені здається, скажеш ти,

Все в цьому класі, як завжди:

Учнівські парти і стільці,

Учитель з крейдою в руці...

Але я запевняю вас –

Це найдивніший в школі клас!

Ти йдеш не просто на урок –

Ти робиш свій наступний крок

У світ де звуки весняні,

Де танці, марші і пісні,

В світ де натхненна і ясна,

Панує фея чарівна.

Ми підемо – в руці рука –

У світ, що зветься... (музика)

5. Актуалізація опорних знань

- як «розмовляє» музика?

- що називають музикою?

- з чого складається пісня?

6. Вивчення нового матеріалу

Урок музичного мистецтва це подорож в країну музичних звуків, мелодій, ритмів. Музичні звуки поєднуються у *фрази*. Наше музичне вітання складалося з двох музичних фраз. Давайте їх пригадаємо.

- *Дзень-дзелень, дзвенить дзвінок!*
- *Вже почався в нас урок.*

Музичні фрази об'єднуються в речення. Так створюється музичний твір. Ось така музична мова, тільки замість слів у неї музичні звуки.

Музичні фрази в пісні об'єднуються в куплети. Пісенний куплет може містити *заспів* і *приспів*. У заспівах слова змінюються, а у приспівах повторюються.

7. Вокально-хорова робота

Виконання пісні Н.Май «Перший дзвоник»

Розучування нової пісні «Ми - першокласники» М.Ровенка

- слухання пісні у виконанні вчителя (визначення заспіву, приспіву)
- аналіз пісні (визначення характеру, темпу, кількості куплетів)
- спів по фразах;
- підспівування за вчителем.

8. Слухання музики

Танець – ритмічні рухи та музика, під яку можна танцювати.

Гопак – старовинний танець українців. Його музика бадьора, енергійна. Вона поступово прискорюється.

Гопак. Український народний танець – слухання. Перегляд відео сюжету.

- як звучить музика? Чи змінюється вона?
- як ви розумієте слово *танець*?

9. Рухи під музику

Діти, давайте спробуємо скласти до музики гопака танцювальні рухи. (Виконання елементів українських народних танців: присядка, голубці, біг, оплески).

10. Підсумок уроку

- чим відрізняється урок музичного мистецтва від інших уроків?
- що ви знаєте про музичну мову?
- з якою новою піснею ми познайомились? Про що вона?
- з чого складається пісня?
- як називається старовинний танець українців?
- чи сподобався вам урок?

Я щиро дякую вам за активність, старанність, уважність. А задля того щоб краще засвоїти нові знання пропоную таке домашнє завдання.

11. Домашнє завдання

Розкажіть своїм рідним про особливості уроку музичного мистецтва, що нового та цікавого ви дізнались на цьому уроці.

Урок 3

Тема. Вчимося слухати музику.

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури);
предметних компетентностей:

- навчальна: формувати в учнів навички уважного та вдумливого слухання музики; формувати вміння визначати характерні риси та особливості маршової музики; ознайомити учнів з основними правилами сприймання музики, розширити уявлення учнів про марш, розширити поняття «марш», «музичний пульс»; формувати навички вокального виконавства;
- розвивальна: розвивати відчуття рівномірної пульсації музичного твору; розвивати емоційне, зацікавлене ставлення до музики; розвивати творчу уяву;
- виховна: виховувати культуру слухання музики; виховувати інтерес, любов до музики.

Наочні посібники: мультимедійна презентація, посібник «Музичне мистецтво» 1 клас (О.Лобової), картки зі стрілочками, що вказують напрямок руху мелодії – вгору, вниз, картки з характеристиками настрою музики.

ТЗН: мультимедійне обладнання

Тип уроку: урок формування нових знань

Хід уроку.

1. Організаційний момент. Вхід учнів до класу під звучання «Маршу дерев'яних солдатиків» П.Чайковського.

2. Актуалізація опорних знань. Музичне вітання.

Учитель. На попередньому уроці ми працювали на уроці музичного мистецтва у лісовій музичній школі. Вчитель музики з учнями школи навчив нас співати музичне вітання. Пригадаймо його (виконується музичне вітання)

3. Повідомлення теми і мети уроку.

4. Мотивація навчальної діяльності.

– Сьогодні ми також не сидітимемо без діла і зробимо невелику уяву екскурсію до музею музики. В музеї нас чекає багато цікавого. Та не буду розкривати всі секрети, бо потім вам буде не цікаво. І так, вирушаймо.

Щоб екскурсія була захоплюючою і змістовною, я запросила на допомогу екскурсоводів-гномиків

5. Опрацювання музичного матеріалу.

- Предмети і пристрої, які звучать

У першій кімнаті, куди запросили нас гномики, знаходяться предмети і прилади, які можуть звучати. Розгляньте їх уважно. Для чого призначені ці речі?

Учні розглядають малюнки, з'ясовують їх призначення, імітують гру на музичних інструментах і дії технічних засобів.

– Ми з вами з'ясували, що в кімнаті музею знаходяться музичні інструменти і технічні пристрої для слухання музики. Розділіть їх на дві групи.

Учні розділяють предмети на дві групи: «музичні інструменти», «пристрої для слухання музики»

6. Вчимося слухати музику

– Молодці, ви добре справилися з цим завданням. Вирушаємо до наступної кімнати – «Музичний салон» музею. У цій кімнаті відвідувачі можуть послухати музику.

Перш ніж зайти до кімнати, ми повинні познайомитися з правилами поведінки і слухання музики. Прочитаємо їх.

–Вам зрозумілі правила поведінки музики?

–А як потрібно слухати музику? Перевіримо.

Вправа «Знайди зайве слово»: учням пропонується слова-підказки з правилами слухання музики. Вони повинні знайти зайві слова.

7. Фізкультхвилинка

Раз, два, кроком руш!

От заграли сурми туш,

барабани підхопили,

раз, два, три, чотири.

Ліва, права, раз і два,

ритм чіткий, чіткі слова.

Де відвага, мужність, слава –

марш крокує ліва, права.

Раз, два, три, чотири,

всі за парти тихо сіли.

8. «Настає чарівний час...»

–Ви добре попрацювали і відпочили. Тож влаштовуйтеся зручніше на свої місця. Поки музиканти готуються до виступу, послухайте вірш і спробуйте уявити, про що у ньому йдеться.

Настає чарівний час:

музика іде до нас.

Та спочатку прийде тиша...

Тож уможуйте зручніше,

всі заплющіть оченята,

будемо разом чекати.

Тиша плине край вікна,

вже заходить в клас вона,

йде повз парти тишком-нишком

(в неї лапки, як у кішки),

огортає цілий клас...

А за нею йде до нас

звукова співуча казка.

Музико, заходь, будь ласка!

– Про що йде мова у вірші? Чому він нас вчить?

– Вірно, вірш вчить нас слухати тишу, бо лише за нею до класу може приходити музика.

9. Сприймання музики

• Вступне слово вчителя

Один-два – шикуються у колони

дерев'яні солдатики,

Ліва-права – крокують вони

під звуки маршу.

–У концертній програмі «музичного салону» є багато творів для дітей. Серед них «Марш дерев'яних солдатиків», який написав російський композитор П.Чайковського. Давайте послухаємо цей твір.

• **Слухання музики** «Маршу дерев'яних солдатиків» П.Чайковського.

• **Бесіда про прослуханий твір**

–Про що розповіла вам музика?

– Який настрій у солдатиків? Скористайтеся картками характеристики музики.

– Скільки у марші частин? Які з них однакові? Підказку шукайте на малюнку (с.14 підручника).

– Як крокувати під музику маршу?

• **Музично-ритмічні рухи**

Ритмічна вправа «кроки музики». Учні діляться на три групи:

1 група – відбиває музичний пульс;

2 група – плескає в долоні;

3 група – крокує.

10 Словникова робота

– Що таке марш?

– Марш – це чітка, пружна музика, під яку легко крокувати.

– У музиці маршу добре чути музичний пульс – рівномірні «кроки» музики.

11. Пісенна кімната. Вокально-хорова робота.

• Актуалізація чуттєвого досвіду

Годі марші крокувати,

Пора пісеньку співати.

На попередньому уроці ми розпочали працювати над новою піснею. Пригадайте, як вона називається.

– Про що розповідає пісня?

• **Вокальні вправи**

Вправа на дихання «Вдихаємо аромат троянди»: повільно набрати носом повітря із задоволенням, затримати повітря, відчути аромат троянди, потім повільно видихнути повітря роботом, склавши губи трубочкою. Повторити 5-6 разів.

Фонопедична вправа «Мишка»: склад «пі» вимовити тоненьким голосом і швидко. Повторити 5-6 разів.

Музична зарядка: поспівка «Раз-два-три-чотири» (с.15 підручника) – розучування поспівки, визначення ритму поспівки оплесками.

Раз, два, три, чотири...

Мене грамоти учили...

І читати, і писати,

й гарно пісеньку співати.

Розспівку виконуємо на одному звуці примарної для дітей зони (ре-фа). Під час ознайомлення з розспівкою звертаю увагу на те, що її останні рядки відтворюють ритм другої частини схеми – рівномірне повторення восьмих нот (звуків короткої тривалості).

Вокально-ритмічна вправа «Попрацюймо разом»: учні діляться на три групи. Їм пропонується проспівати лічилку з рухами:

1 група – з оплесками,

2 група – з крокуванням,

3 група – з рухами рук.

• **Розучування пісні** М. Ровенка «Ми – першокласники»

– Повторення літературного і музичного тексту пісні (1 куплет і приспів).

– Розучування літературного тексту пісні (2-3 куплет, проговорюючи вголос).

– Розучування музичного тексту пісні за фразами (прийом «співає вчитель – співають учні»).

– Виконання пісні. (У роботі над піснею слідкувати за диханням, правильним звуковеденням, одночасним вступом).

12. Підсумок уроку

– Наша екскурсія до музею музики завершилася. Кому вона сподобалася? Чого навчила?

– З якою музикою познайомили нас Гномики у музеї? Які музичні твори ми сьогодні співали і слухали?

– Пригадайте правила, як потрібно слухати музику.

– Який твір зараз звучить? Скористайтеся малюнком-підказкою.

На закінчення нашої зустрічі, гостинні працівники музею пропонують розповісти про сьогоднішню екскурсію своїм рідним вдома і разом з ними у робочих зошитах (с.8) обвести назви предметів, що можуть звучати та розфарбувати малюнки музичних інструментів.

13. Вихід із класу під музику пісні «Маленькі гномики».

Л.І. Борщ,
учитель музичного мистецтва
Городищенської загальноосвітньої школи
I-III ступенів № 3 Городищенської районної ради

Урок 4

Тема. Щоби правильно співати...

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури);

предметних компетентностей:

- ознайомити учнів з основними правилами співу, розширити поняття розспівка, формувати навички співацької постави, дикції, дихання та звукоутворення.

- розвивати в учнів уміння логічно мислити, інтерпретувати та виразно виконувати музичні твори.

- виховувати естетичний смак, любов до музики.

Тип уроку: урок формування нових знань.

Хід уроку

Вступ

Діти, що зображено на малюнку? А про що нагадали вам дзвіночки? Знайдіть свою фразу та проспівайте.

А тепер прослухайте вірш і подумайте про який урок у ньому йдеться мова.

Нас звать дзвіночки на урок,

Де маршами лунає крок,

Де звуки чисті та ясні,

Веселі танці і пісні.

Там ми разом співаємо,

На інструментах граємо,

Крокуємо, танцюємо

І музику малюємо...

Так, правильно – це урок музичного мистецтва. А чим займаються діти на цьому уроці?

Пригадайте, як потрібно слухати музику.

Слухання музики В.Косенка «Дощик»

Кап-кап, кап-кап-кап...

Довго дощ на хмарці спав.

Виспався і застрибав:

Із берізки – на кленок,

З бруньки – на малий листок.

З вітром в піжмурки гуляв:
Заховався в синій став.
Як же вітрові знайти
Краплі дощика в воді?

Про що ідеться в вірші?
Який дощик тут зображено?

Український композитор Віктор Косенко написав для дітей музичний твір «Дощик».
Послухайте уважно цю п'єсу і спробуйте визначити характер цього дощичу.

(Слухання п'єси В.Косенка «Дощик»)

Аналіз прослуханого твору

Який дощик зобразив композитор: Теплий чи холодний, лагідний чи непривітний?

Чи змінюється характер музики протягом твору?

Скільки у музиці частин? Які з них однакові?

Творче завдання

Оберіть для себе завдання та придумайте до музики В.Косенка:

- супровід на барабані;
- пісеньку дощичу;
- танець дощичу (для пальців).

Бесіда по темі

Сьогодні не уроці ми з вами познайомимося з основними правилами співу. А допоможуть нам у цьому наші гості – бегемотики Саша та Світланка, які і розкажуть нам як правильно співати.

Щоби правильно співати,
Треба сісти або стати.
Спинки рівні, як тростинка,
Руки вниз чи на колінка.
В класі тиша, геть розмови!

Вже до співу всі готові?

Співаком не просто стати:

Треба вчитися співати!

(Діти копіюють рухи вчителя)

Подивіться як стоїть Саша та сидить Світланка. Це називається співацькою поставою.

Тож запам'ятайте жести вчителя, коли він керує співом:

Вдих

спокійний і повний,
ніби нюхаємо квітку,
але швидкий,
бо може прилетіти бджілка.

Видих

довгий і плавний,
ніби дмемо на вогник
так, щоб не загасити
полум'я свічки.

Отож давайте зіграємо в гру «Вдих-видих». (учні повторюють диригентські жести за вчителем і одночасно виконують команди «увага», «вдих», «видих»).

Раз – увага!

Два – вдихаймо!

Три – співати починаймо!

Але, для того, щоб почати співати, треба спочатку розспіватися, «розігріти» свої голосочки. А що таке роз співка?

Так, роз співка – це вправа для голосу. Розспівування готує голос до співу.

Тож, розучимо розспівку за схемою, що зображена на малюнку.

(Мі-ме-ма-мо-му. Ді-де-да-до-ду)

Отже, свої голосочки ви приготували, знаєте як правильно сидіти під час співу – тож можна і починати співати.

Скажіть, яка пора року у нас за вікном?

А що відбувається восени?

Хто на городі найголовніший?

Правильно – гарбуз. Тож і пісня сьогодні буде про гарбуза та його родину. А написав цю пісню український народ і ми називаємо її народною. Послухайте пісню і знайдіть рядки, що повторюються в різних куплетах.

Слухання української народної пісні «Ходить гарбуз по городу».

Який настрій у вас викликала ця пісня?

Покажіть, з яким обличчям треба її співати.

Розучіть і заспівайте пісню.

Розучування пісні «Ходить гарбуз по городу»

Караоке. Пісня «Ходить гарбуз по городу»

А тепер уявимо, що ми в театрі, але не глядачі, а артисти. (Учитель роздає ролі овочів). Тож, виконуємо пісню «у ролях».

Підсумки уроку

Напевно, вам сподобалося співати. Але, на жаль, наша сьогоднішня мандрівка музичною країною підходить до завершення. Кому сподобалася наша подорож? Яка музика звучала на уроці? Що вам найбільше сподобалося і запам'яталося?

Л.І.Борщ,

учитель музичного мистецтва

Городищенської загальноосвітньої школи

I-III ступенів № 3 Городищенської районної ради

Урок 5

Тема. Хто створює музику?

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури);

предметних компетентностей:

- дати учням визначення народної та композиторської музики, формувати навички співацької постави, дикції, дихання та звукоутворення, познайомити з творчістю австрійського композитора В.А.Моцарта.

- розвивати в учнів уміння логічно мислити, виразно виконувати музичні твори.

- виховувати естетичний смак, любов до музики.

Тип уроку: урок формування нових знань.

Хід уроку

Вступ

Діти, розгляньте малюнки. Які музичні твори вони вам нагадали?

А чи знаєте ви хто є автором цих творів?

Віки-роки спливали,
Їх пам'ять берегла...
Ще нот тоді не знали,
А музика – була!

Ту музику чудову,
Яка не знала нот,
Плека, як рідну мову
І береже народ.

Бесіда по темі

Музика виникла дуже давно. Її створювали хлібороби та ковалі, пекарі й теслі, а потім вона поширювалась у народі. Тому така музика називається народною. Вона не має конкретного автора. Народні мелодії передавалися від батьків до дітей, від дідусів і бабусь – до онуків. Так народна музика дійшла до наших днів.

Які народні пісні люблять у твоїй родині?

Чи можна ці пісні зберегти для наших нащадків? Як?

У народних піснях люди розповідали про свої турботи, почуття, мрії... А також про всіх, хто їх оточував. Тож, послухайте українську народну пісню «Сів шпак на шпаківню».

Слухання української народної пісні «Сів шпак на шпаківню»

Який настрій викликає у слухачів ця пісня?

Про що вона розповідає?

Отож, давайте розучимо цю пісеньку, але не забуваймо про співацьку поставу.

Розучування пісні «Сів шпак на шпаківню»

А під яку музику ми заходили до класу?

Це теж народна пісня, тож пригадаємо її.

(Виконання української народної пісні «Ходить гарбуз по городу»)

Відгадайте загадку. Пригадайте, як називають того, хто пише музику.

Художник малює портрети,
Письменник складає історії,
Віршують рядочки поети...
А музика? Хто її створює?

Композитор – людина, яка створює музику.

Проспівай пісеньку за допомогою дзвіночків на одному звуці.

Композитор повсякчас

Пише музику для нас.

Пише танці та пісні

І дарує їх мені.

Уявіть, що ви композитори. Спробуйте перетворити вірш на пісеньку.

Слухання музики В.А.Моцарта «Менует»

Австрійського композитора Вольфганга Амадея Моцарта називали музичним дивом. У чотири роки він грав на музичних інструментах і вже писав музику. У ті часи дуже поширеним був старовинний танець менует. Вольфганг теж написав такий танець. А було йому тоді лише шість років. Послухайте менует В.А.Моцарта.

(Слухання музики).

Як звучить його музика: велично, легко, чітко, ритмічно, плавно?

Уявіть, як танцюють цей старовинний танець?

Творче завдання

Придумайте до музики В.А.Моцарта танцювальні рухи.

(Діти танцюють під музику)

Підсумки уроку

Сьогодні ми познайомилися з авторами музики. Тож, на закінчення уроку пограємо в гру «Хто це?». (На малюнках зображено різних митців, а діти відгадують як вони називаються).

Л.І.Борщ,
учитель музичного мистецтва
Городищенської загальноосвітньої школи
I-III ступенів № 3 Городищенської районної ради

Урок 6

Тема. Музиканти-чаклуни.

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;
предметних компетентностей:

- дати учням визначення вокальної та інструментальної музики, формувати навички співацької постави, дикції, дихання та звукоутворення, познайомити з професією виконавець.
- розвивати в учнів уміння виразно виконувати музичні твори, вокально-хорові навички.
- виховувати інтерес, любов до музики.

Тип уроку: урок формування нових знань.

Хід уроку

Вступ

Діти, сьогодні я хочу розказати вам казочку. Тож, вмощуйтеся зручненько і слухайте.

Якось їжачок склав пісеньку, а Зайчик заспівав її на концерті. Дуже сподобалася пісенька лісовим мешканцям.

От Їжачок і хвалиться: «Це моя пісенька – я її склав!». А Зайчик і собі: «Ні, моя – я її виконав!» Кому ж належить пісенька?

Пішли звірята до старої мудрої Сови за порадою. Уважно вислухала їх Сова і сказала...

Ой, я забула що ж сказала звірятам Сова. Діти, а придумайте самі, Що ж вона могла сказати.

Бесіда по темі

Як ми називаємо людину, яка пише музику?

Як ми називаємо людину, яка виконує музику?

Виконавець – людина, яка виконує музику.

Хто важливіший – композитор чи виконавець?

Хоча композитор роботу скінчив,

Та твір не одразу знайде слухачів.

Бо ноти – лише на папері значки,

Іще не живі вони й не гомінкі.

Вони – лише задум, записана мрія,

А далі вже – на виконавця надія.

А от виконавець – він знає, як чемно

Вдихнути життя у ті знаки таємні.

І що він не робить – співає чи грає,
Написана музика враз оживає,
Злітає й казковою пташкою в'ється
У кожне віконце – від серця й до серця.

Розгляньте малюнки. Що роблять виконавці?

Музика для співу називається вокальною, а для виконання на музичних інструментах – інструментальною.

Слухання музики Левка Колодуба «Лялька співає»

Український композитор Левко Колодуб написав багато музики для дітей. «Лялька співає» - один з таких творів.

Послухайте цей твір і визначте який він – вокальний чи інструментальний?

(Слухання музики).

Як звучить пісенька ляльки?

Які ще твори про іграшки ви знаєте?

Розучування пісні А.Філіпенка «Веселий музикант»

Український композитор Аркадій Філіпенко написав безліч пісень для дітей. Але він розумів, що без виконавців ці пісні так і залишаться на папері. Тож, він вирішив присвятити їм свою пісню. Послухайте її.

(Слухання пісні).

(Розучування пісні)

Як ви розумієте слово «музикант»?

Музикантами називають композиторів, співаків, виконавців на музичних інструментах.

Музиканти – чаклуни!

Вміють створювати вони:

Пісню радісну – для свята,

Колискову – немовлятам,

Танці плавні і веселі – для палацу і оселі,

Марш, з яким ідуть солдати...

Та хіба все розказати!

У музик – майстерні руки,

І сплітають вправно звуки

В диво-музику вони –

Справжні добрі чаклуни!

Чому у вірші музиканти названі добрими чаклунами?

Творче завдання

Виконайте пісню з рухами, ніби граєте на музичних інструментах:

1-й куплет – скрипка;

2-й куплет – балалайка;

3-й куплет – барабан.

Підсумки уроку

Як ми називаємо людей, що пишуть музику?

Люди, що виконують музику називаються...

Вокальна музика написана для ..., а музичні інструменти виконують... музику.

Урок 7

Тема. Музичними стежками.

Мета уроку: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури, особливості національної і загальнолюдської культури в побутовій і культурно дозвіллевій сфері);

вміння вчитися: планувати свої дії;

предметних компетентностей:

- узагальнити розуміння учнями ланцюжка – композитор-виконавець-слухач, вокальної та інструментальної музики, закріпити поняття «композитор», «виконавець», «слухач», «диригент», «вокальна та інструментальна музика», «хор», «оркестр», познайомити з варіантами виконання музичних творів, збагачувати слухацький досвід першокласників;

- розвивати музичний слух, образне мислення;

- виховувати інтерес до її музичної культури.

Домінанти уроку:

- композитор, виконавець, слухач;

- вокальна та інструментальна музика;

- хор, оркестр, диригент.

Тип уроку: поглиблення теми, узагальнення знань.

Обладнання: методичні посібники, підручники, презентації, ПК, фонотека, репродукції картин.

Виконання: А.Філіпенко «Веселий музикант».

Слухання: «Козачок» - оркестр, «Ой є в лісі калина» - хор.

Розучування: В.Верменич «Калинова пісня».

Творче завдання: розфарбувати малюночки на сторінці 16-17. Розповісти рідним про нове, що дізнались на уроці.

Очікувані результати:

- учні пояснюють роль композитора, виконавця і слухача у створенні і сприйманні музики;

- визначають відмінності між вокальною та інструментальною музикою; солістом і колективом виконавців;

- розрізняють звучання оркестру і окремих музичних інструментів, виразно співають, ритмічно рухаються під музику, інсценують пісню.

Хід уроку

I. Організаційний момент

1. Вхід під музику «Бременських музикантів».

Звучить «Бременських музикантів».

(Учні пригадують що це за твір).

2. Музичне вітання «Добрий день вам, діти! Добрий день!»

II. Мотивація навчальної діяльності

На минулому уроці ми з вами познайомились з чарівниками-музикантами. Які вміють створювати музику. Я нагадаю вам вірш, а ви уважно послухайте і скажіть чому музиканти названі добрими чаклунами?

Музиканти-чаклуни!

Вміють створювати вони:
Пісню радісну - для свята,
Колискову-немовлятам,
Танці плавні і веселі -
Для палацу і оселі,
Марш, з яким ідуть солдати...

Та хіба все розказати!
У музик – майстерні руки,
І сплітають вправно звуки
В диво-музику вони-
Справжні добрі чаклуни!
Відповіді учнів.

Погляньте на на екран і скажіть хто зображений ?
Так- це композитор, виконавець та слухач.

Словникова робота.

Отже, *музикантами* називають – композиторів, співаків, виконавців на музичних інструментах.

Композитор - це людина, яка створює музику.

Виконавець - людина, яка виконує музику.

Поясніть, а як музика приходить до нас?

Так, молодці, дійсно - композитор створює музику, виконавець-виконує, а слухач, тобто ми з Вами її слухаємо.

А скажіть, чи жила б музика в світі, якби не було хоча б одного з цього ланцюжка?

Ні,адже кожен виконує свою роль, яка однаково важлива для музики.

Пригадайте і розкажіть, як потрібно слухати музику?

ТИХО-УВАЖНО-ВДУМЛИВО –ЗОСЕРЕДЖЕНО.

Отже, щоб музика дійшла до нас, вона повинна пройти музичною стежинкою: композитор-виконавець-слухач.

Отже, можемо зробити висновок, що ми являємось одним із елементів музичного ланцюжку ми з вами хто? Так, слухачі.

А зараз , ми з вами послухаємо музику,але пригадаємо як називається музика для співу? Вокальна.

Музика для виконання на музичних інструментах? Інструментальною.

Словникова робота.

Музика для співу називається – *вокальною*, а для виконання на музичних інструментах - *інструментальною*.

Віночок українських народних творів. Уважно послухайте музику, і визначите який вокальний, а який інструментальний.

III. Слухання:

«Ой є в лісі калина», український народний танець «Козачок».

Учні висловлюють свої враження від прослуханої музики.

Молодці, ми з вами прослухали твори один який виконував хор, а інший оркестр.

Погляньте на екран, хто зображений на картинці?

Відповіді учнів — **ДИРИГЕНТ**.

А для чого потрібний диригент?

Так,правильно, він керує хором чи оркестром. Він головний, і його мають всі слухати. І тільки коли всі співаки чи музиканти виконують все,що говорить диригент, тоді і звучання приносить нам задоволення

Словникова робота.

Диригент - керівник хору чи оркестру.

IV. Закріплення вивченого матеріалу.

Робота в групах. Клас об'єднується в три групи: хористів, музикантів і диригентів. Роль Незнайки виконує один учень, або вчитель.

Вчитель зачитує речення, які склав Незнайко, а учні мають виправити помилки.

1 речення. Що робить хор? Відповідь Незнайки - диригує.

2 речення. Що робить оркестр? Відповідь Незнайки - співає.

3 речення. Що робить диригент? Відповідь Незнайки - грає.

Кожна група має вибрати правильну відповідь і цим допомогти розібратися Незнайці.

Хор - співає, оркестр – грає, диригент – диригує.

Робота в зошиті стр.17. Розфарбуйте, яке звучання більше сподобалось хору чи оркестру. (Можна дома це зробити).

V. Вокально-хорова робота.

А зараз ми з Вами повторимо вивчену пісеньку «Веселий музикант». Але, що потрібно перед співом нам зробити?

Відповідь - потрібно розспіватися.

Давайте пригадаємо співацьку поставу.

Щоб правильно співати, треба сісти або встати.

Спинки рівні як тростинка, руки вниз чи на колінця.

Ось наш світлофор, який підказує нам як потрібно підготуватися до співу.

Раз-увага!!!

Два – вдихаймо!!!

Три - співати починаймо!!!

Вчитель нагадує як потрібно вдихати-спокійно на повні груди. але швидко, видихувати довгим і плавним видихом.

Словникова робота.

Розспівка - це вправа для голосу. Розспівування готує голос до співу.

(Спочатку з закритим ротиком на звук «М», потім-мі-ме-ма-мо-му)

Поспівка. Раз, два, три, чотири мене грамоти учили.

І читати і писати, гарно пісеньку співати.

Виконання пісні «Веселий музикант» муз. А.Філіпенка, сл. Т.Волгіної.

Виконуйте пісню з рухами, імітуючи гру на музичному інструменті в 1 куплеті - скрипочці, 2 - балалайці, 3- бубоні. Старайтесь передати характер пісеньки-весел, коротко в помірному-швидкому темпі. Прислухайтесь до товаришів, не виділяйтеся.

Це який твір-інструментальний чи вокальний?

Відповідь учнів.

VI. Ознайомлення з новою піснею. Робота з підручником.

«Калинова пісня» слова М.Сингаївського, музика В.Верменича.

Погляньте, які нотки-калинки-різні чи однакові?

Що нового ви побачили на малюнку?

Так, там з'явився новий знак, який зветься – пауза.

Словникова робота.

Пауза - перерва у музиці. У музиці паузи позначаються спеціальними знаками-довга і коротка паузи. Так як і ноти – довгі та короткі.

Демонстрація пісні «Калинова пісня».

• Як звучить музика?

• Про що розповідається в пісеньці?

• Як рухається мелодія?

Проплескайте ритмічний малюнок пісні. Тут на кожний склад хлопок. Пауза - розводимо руки в сторону.

Прочитуємо текст 1 куплету. Проплескуємо ритмічний малюнок. Тільки тоді переходимо до розучування мелодії. Стр.32.

Робота над 1 куплетом пісні.

VII. Підсумок уроку.

Робота в зошиті. Сторінка 16.

Розгляньте малюнки і поміркуйте, де ви можете поринути у світ музики як слухач і виконавець?

Відповіді учнів.

Слухачі - на концерті, на природі, у цирку.

Виконавці - у колі друзів.

VIII. Творче домашнє завдання.

Розфарбувати малюночки на сторінці 16-17.

Л.Г. Шермет,
учитель музичного мистецтва
Березняківської загальноосвітньої школи I-III
ступенів Смілянської районної ради

Урок – 8

Тема. Урок осінній (підсумковий).

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури, духовно-моральні основи життя людини;

предметних компетентностей:

-навчальна: допомогти учням продемонструвати свої виконавські досягнення, повніше засвоїти емоційну сферу, самовизначитися;

-розвивальна: поглибити розуміння учнями зв'язків музики (мистецтва) з навколишнім середовищем; допомогти усвідомити, що музика є необхідною складовою життя людини;

-виховна: виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: П. Чайковський «Марш дерев'яних солдатиків», «Осіньна пісня», В.Косенко «Дощик», український народний танець «Гопак»; українські народні пісні «Ходить гарбуз по городу», слова і музика М.Ровенка «Ми -першокласники», сл. Т.Волгіної, муз. А.Філіпенка «Веселий музикант», сл. М.Сингаївського, муз. В.Верменича «Калинова пісня», поспівка «Раз, два...», укр. нар. лічилка «Сів шпак на шпаківню»; В.А.Моцарт «Менует», Левко Колодуб «Лялька співає», ігри «Звук низький чи високий?», «Впізнай мелодію».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; ілюстрації до музичних творів, фонотека для 1 класу.

Обладнання: музичні інструменти; ПК, СД-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: урок узагальнення знань, умінь і навичок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (П. Чайковський «Марш дерев'яних солдатиків»).

1. Організаційний момент.

Перевірка готовності класу до уроку.

Музичне вітання .

«Дзвіночок дзвонить, день-дзень, день

Добрий день вчителю!

Добрий день!»

2. Мотивація навчальної діяльності.

Учитель. Ось і непомітно пройшла 1 чверть навчання в школі. І до нас сьогодні завітав Гість, чи впізнали Ви його? Так це Незнайка, який теж хоче багато знати, але він просить нашої з Вами допомоги, бо він багато пропустив уроків. То допоможемо йому в подорожі в Країну Знань?

Ви подорожували різними країнами-Математики, письма, читання... та інші, а ще ви побували і познайомилися з життям цікавої країни - яка називається яктак, це Музична країна.

1 вересня, друзі, в перший раз

Ви увійшли у музичний клас.

І дружно йшли-в руці рука-

У світ, що зветься

Так, це Музична країна, і ви вже знаєте, наскільки вона буває різною: веселою і сумною, тривожною і спокійною, урочистою та жартівливою. Вона, як і людина, має певний характер і може розповісти нам про різні події або намалювати різні картини.

Ми вже знаєте деякі правила, які є в цій країні - знаєте як потрібно слухати музичні твори, знайомі з співацькою поставою та правилами співу, спробували передати її у малюнках та рухах, почали впізнавати музику за мелодією. А правила ми з Вами зараз пригадаємо.

2. Як треба слухати музичні твори?

3. Як правильно співати? Покажи співацьку поставу!

4. Які звуки навколо нас ми можемо почути? (*Шумові та музичні*)

5. Якими бувають музичні звуки? (*Голосні-тихі, довгі-короткі*)

3. Основна частина

Гра «Звук низький чи високий?»

Перевірте ви слух свій:

Звук високий чи низький?

Хай попрацюють ваші руки:

Покажіть, які це звуки!

Учитель виконує будь-яку мелодію у різних регістрах, діти показують висоту звуку руками.

3.1. Виконання вивчених пісень

А зараз — пісенькі барвисті.

Хто хоче бути з вас артистом?

А перед тим, як ми розпочнемо з Вами співати, що потрібно зробити? –

Так розігріти свій голосочок- розспівкою.

Розспівка-поспівка «Раз, два, три, чотири, мене грамоти учили.

І читати і писати, гарно пісень співати!»

Повторення пісень з інсценізацією: укр. нар. пісня "Ходить гарбуз по городу", сл. і муз. М.Ровенка «Ми -першокласники», сл. Т.Волгіної, муз. А.Філіпенка «Веселий музикант», сл. М.Сингаївського, муз. В.Верменича «Калинова пісня».

Ми з Вами повторили вивчені пісеньки, а що ж таке пісня?

1..Невеликий твір для співу називається.....

2. Вірші до пісні пише, музику.....

3.2. На уроках музичного мистецтва ми з вами слухаємо та виконуємо різні твори. Подивіться на картинки і пригадайте, які знаєте види музики.

1. Музика для співу, це.....музика.

2. Музика, яку виконують на інструментах..... музика.

3.3. Ви звернули увагу, коли ми розпочинаємо розучувати та виконуємо пісні, то я завжди говорю, що цей твір написали автори.

- Людина, яка створює музику називається.....

- Яку музику називають народною? Які народні пісні знаєте?

3.4. Отже, ми знаємо, що музичні твори бувають – народними, це ті які склав народ, і ми конкретно не знаємо хто, і авторські або іще називають їх- композиторськими. Це ті твори де ми точно знаємо автора слів та музики. Зараз ми з вами пригадаємо стежину, по якій рухається музичний твір до нас. Ми вже знаємо перший ланцюжок це - композитор, людина, яка написала твір. Але для того, щоб твір жив, потрібно іще, як ви думаєте хто.....

Людина, яка виконує пісні чи грає на музичних інструментах..... (*виконавець*).

І останній музичний ланцюжок це - *слухач*.

Отже, кожен музичний твір обов'язково має пройти цією музичною стежинкою

КОМПОЗИТОР - ВИКОНАВЕЦЬ - СЛУХАЧ.

3.5. Слухання музики

Гра «Впізнай мелодію» (варіант I)

Об'єднати дітей у три команди. У кошиках для кожної команди на окремих картках — літери, що разом становлять назву музичного твору. Діти по черзі мають зібрати назву твору на дошці. Перемагає та команда, яка першою впоралась із завданням. (Марш дерев'яних солдатиків, Лялька співає, Дощик).

Гра «Впізнай мелодію» (варіант II)

На дошці — портрети композиторів, які написали ці твори. Діти мають сказати, хто написав твір, що вони склали з літер. Портрети П.Чайковського, В.Косенко, Левка Колодуба.

Завдання: впізнати музичний твір, що звучить та пригадати його назву.

Слухання П.Чайковського «Марш дерев'яних солдатиків», В.Косенка «Дощик», Л.Колодуб «Лялька співає».

3.6. Ми з Вами на уроках слухали різну музику. А зараз уважно послухайте і пригадайте, що це за музика, як ми її називаємо.

Звучить – укр.нар.танець – «Гопак» та В.А.Моцарта «Менует».

Що це за прозвучала за музика? (Діти називають «Гопак» та «Менует»)

Як називають музику, під яку танцюють? Танцювальна.

Які танці ви знаєте? (Відповіді дітей)

4 Підсумок уроку.

Учитель. Ви добре працювали сьогодні на уроці, були дуже активними,

вважаю, що ви справжні шанувальники музичного мистецтва.

Які пісні вам найбільше сподобались сьогодні?

Які твори вам найбільш запам'ятались?

5. Творче домашнє завдання. Слухати, виконувати та розповідати про улюблену музику.

Учні виходять із класу під музичний супровід (український народний танець «Гопак»).

Л.Г.Шермет,

учитель музичного мистецтва

Березняківської загальноосвітньої школи

I-III ступенів Смілянської районної ради

Урок - 9

Тема. Осіння мозаїка.

Мета: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури, особливості національної і загальнолюдської культури в побуті і культурно-дозвіллевій сфері;

предметних компетентностей:

- формувати уміння сприймати музику як виражальне мистецтво; ознайомити з поняттям «п'еса»; вдосконалювати вокальні навички;

- розвивати ритмічний слух, увагу;

- виховувати інтерес до музики та формувати музичну культуру учнів.

Тип уроку: урок поглиблення теми.

Обладнання: Фонотека, підручник для 1 класу, презентації до муз творів.

Слухання: В.Косенко «Дощик», М.Пархаладзе «Осіній дощик», П.Чайковський «Осіня пісня».

Виконання: Поспівка «Печу, печу хлібчик». «Веселий музикант». Поспівка «Раз, два, три, чотири...».

Розучування: О.Олесь муз. Б.Фільц «Краплинки».

Словникова робота: Визначення «п'еса», «мистецтво».

Хід уроку

I. Організаційний момент

1. Вхід під музику П.Чайковського «Марш дерев'яних солдатиків»

Звучить «Марш дерев'яних солдатиків» П.Чайковського.

(Учні пригадують що це за твір і хто автор).

2. Музичне вітання «Добрий день вам , діти! Добрий день!»

II. Мотивація навчальної діяльності

Сьогодні до нас на урок завітав український Всезнайка-козак», який буде спостерігати за вашою роботою, поведінкою на уроці. За кожную правильну відповідь ви отримуватимете ось такі смайлики, а в кінці уроку ми з вами за кількістю смайликів визначимо, хто ж найкращий був на уроці.

Актуалізація опорних знань.

Слухання музики.

Настає чарівний час, музика іде до нас.

Та спочатку прийде тиша, тож уможуйте зручніше,

Всі заплющіть оченята,

Будемо разом чекати.

Тиша плине край вікна, вже заходить в клас вона

Йде повз парти тишком-нишком

В неї лапки. Як у кішки

Огортає цілий клас...

А за нею йде до нас

Звукова співуча казка

Музико, заходь будь ласка!

Вчитель: Дітки, а хто мені скаже, що ми зараз будемо робити з вами?

Учні: Слухати музику.

Вчитель: Пригадайте і скажіть. Як треба слухати музику?

Учні: ТИХО УВАЖНО ЗОСЕРЕДЖЕНО ВДУМЛИВО

Звучить музичний твір В.Косенко «Дощик».

(Учні пригадують що це за твір і хто автор).

Що нагадує вам ця музика?

Так композитор зобразив нам дощик.

А який він- теплий чи холодний, лагідний чи непривітний?

(Відповіді дітей – теплий, лагідний).

Фото Віктора Косенко - укр. композитор який писав багато муз творів для дітей.
Послухай вірш. Уяви звуки осені..

Тиша... Щось шепоче вітер,
За вікном гойдає віти,
І зітхає дуже гірко
На вербі пожовкла гілка.
Дощик ронить тихі сльози
На хатини, на покоси,
Річка хвилі ледь колише -
Береже осінню тишу...

Сподобався вам віршик? А про що він нам розповів?

(Відповідь дітей: про осінь, дощик).

Так про осінь. І тема нашого сьогоднішнього уроку «Осінь мозаїка»

Уявіть, що вам дали завдання, щоб ви написали музику до цього віршика.

А як звуть людину, яка пише музику, пригадайте?

КОМПОЗИТОР.

ФОТО Мераба Парцхаладзе.

Багато композиторів зверталися до цієї теми. А я вам пропоную сьогодні прослухати музичний твір грузинського композитора Мераба Парцхаладзе, який за допомогою звуків передав музику осіннього дощику.

Слухання М.Парцхаладзе «Осіній дощик».

Чи відповідає музика настрою вірша? Яка музика?

(Відповіді учнів: радісна, спокійна, задумлива, сумна, журлива, світла).

Робота з підручником.

Відкрийте сторіночку 36.

Перед вами репродукція картини Олексія Ярославцева «Золота осінь».

А хто скаже я зветься людина яка малює картини ? **ХУДОЖНИК**

Що на ній зображено?

Якими кольорами художник передав нам цю картину природи.

Відповіді учнів.

Ми з вами сьогодні читали вірш, слухали музику, переглядали картину.

А ТЕПЕР ПОДУМАЙДЕ І СКАЖІТЬ, ЩО ДОПОМОГЛО РОЗПОВІСТИ про осінь поету, композитору, художнику? Погляньте на ось ці підказки. Стр.36

Поетові – слова

Композитору – звуки

Художнику – фарби.

Отже ми сьогодні з вами спілкувалися з **МИСТЕЦТВОМ.**

Що ж таке мистецтво?

Відображення життя людей і навколишнього світу за допомогою слів, музичних звуків, кольорів наз . **МИСТЕЦТВОМ.**

Молодці, ви гарно попрацювали, а тепер відпочиньте. Любите ви мультики. Тож вмошуйтеся зручніше, до нас завітав кінозал.

Перегляд мультфільму «Ходить гарбуз по городу».

Як зветься цей мультик?

Що він вам нагадує?

Пісню «Ходить гарбуз по городу». Про що йдеться в цій пісеньці?

Відповіді учнів: гарбуза, диню, картоплю, огірочки....

Ми з вами слухали музику, вірші,переглядали картину але ми з вами сьогодні ще на співали. Давайте спочатку що зробимо? – Розспіваємося.

Розспівування. Поспівка «Раз , два, три, чотири...».

Повторення слів пісні « Веселий музикант». Сл.Т.Волгіної муз. А Філіпенка. Стр.28

Це пісня авторська чи народна?

Знайомство з новою піснею.

Послухайте пісеньку «КАП, КАП...». Б.Фільц сл. О.Олеся.

Кап, кап, кап

Кап, кап, кап

Це згори з хмаринки.

На долоньки малят

Падають краплинки.

Приспів.

Дощику, дощику, дощику строкатий

Не гони, не гони діточок до хати.

Молодці, сподобалась вам пісенька?

Яка ця музика?

Отже ми сьогодні з вами говорили про яку пору року – ОСІНЬ.

Осінні сни клена.

...Клен спить. І сниться йому все, що бачив од весни до осені.

Жовтий листочок – мов золота кульбабка. Весною клен був зачарований її красою.

А там листочок – мов ранкова зоря – рожевий і ласкавий.

А цей – як вечірня заграва на весняний день. Ми притихли, милувалися красою. Усі наче боялися потривожити чарівний сон клена.

(Василь Сухомлинський)

Послухайте музичну п'єсу уже відомого вам композитора П.Чайковського «Осіння пісня». З відео.

Це музика вокальна чи інструментальна? Який звучить інструмент?

СЛОВНИЧОК. *П'єса* – невеликий інструментальний твір.

Робота з підручником.

Відкрийте стр.39.

Розгляньте осінню мозаїку. Знайдіть зображення де панують музика, слова, кольори. Як вони позначені?

Розглядають і дають відповіді.

Поясніть, чому пісня позначена двома значками, а п'єса «Осіння пісня» лише однією музичною?

Відповіді учнів.

III. Підсумок уроку.

Пригадайте про що ви сьогодні дізналися на уроці? Що нового? Що сподобалося найбільше? Яку пісеньку розучували, і про що вона?

Про яку пору року ми говорили?

За допомогою чого поети змальовували нам осінь?- Слова.

Художники – фарб.

Композитори – музичний звуків.

Творче домашнє завдання: Розповісти дома про що ви дізналися сьогодні на уроці, заспівати пісеньку, яку вивчили.

Урок - 10

Тема. На музику перетворюю...

Мета: формування **ключових компетентностей:**

вміння вчитися: організувати своє робоче місце;

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;

предметних компетентностей:

- формувати здатність відчувати через мистецтво красу осінньої природи, уміння відчувати особливості виражених композитором, поетом почуттів, думок, настроїв;
- розвивати творчу уяву, музичні, імпровізаційні здібності учнів;
- виховувати зацікавлене, емоційне ставлення до природи (осінньої), музики, людей.

Тип уроку: урок поглиблення теми.

Обладнання: музичний інструмент, комп'ютер (мультимедійна дошка),.

Хід уроку

Учні заходять до класу під звучання «Осінньої пісні» П. Чайковського.

Орг.момент, музичне привітання. Виконання поспівок.

–Чи впізнали ви музичний твір, що зустрічав вас при вході? Так, це «Осіння пісня» П.Чайковського, яку ми слухали на попередньому уроці.

–Що ж нам розповіла ця музика? – Сьогодні ми розглянемо, як музика може перетворювати звуки природи на музику. Послухайте вірш:

Я всю красу, що навкруги, –

Схід сонця, запашні луги,

Осінній сад, ясну зорю –

На музику перетворюю.

Дзвінку розмову солов'їв –

На ніжний, мелодійний спів,

Веселі дощові струмки –

На марш грайливий і дзвінкий,

Ніч зоряну, казкову –

На тиху колискову.

А дітвори веселий крок –

На жвавий, радісний танок,

Ласкаві руки неньки –

На плавний вальс маленький,

Співучу рідку мову –

На пісню калинову.

Я хочу сум і радість вмиль

На музику перетворить...

Колись, мабуть, зумію,

А поки – тільки мрію.

–Про що йде мова у вірші? Так, про те, що на музику можна перетворити будь які немuzичні звуки. Тож, звуки бувають музичні, ті що ми виконуємо голосом, або на будь-якому музичному інструменті, та немuzичні, тобто шумові. Де ви можете чути немuzичні звуки? Так, в лісі, в школі, вдома – будь-де. Музичні ж звуки можна виконати голосом, тобто. Заспівати, вони називаються вокальні, а також зіграти на музичному інструменті, такі звуки називаються інструментальні. Музика складається з музичних звуків, які записуються спеціальними значками – нотками. Тож музичними звуками можна зобразити будь-які явища, а також звуки природи. Минулого уроку ми вже з вами слухали музичний твір в якому музичними звуками було розказано про осінь. Давайте пригадаємо також і інший твір, під назвою «Осінній дощик» М.Парцхаладзе, та порівняємо обидва твори. У них схожі назви, проте музика розповідає про різне.

Слухання «Осінь пісня» П. Чайковського та «Осінь дощик» М. Парцхаладзе.

–Про що нам музика розповіла в першому творі? Так, про осінню природу, про холод, про те, що сонечка немає. Музика за характером яка? Так, сумна, невесела, повільна.

–Яким ви побачили осінній дощик? Яка музика за характером? Так, музика швидка та сумна, по дощик крапає швидко, але на дворі холодно і сумно.

–Музика не тільки може розповісти нам про явища природи, але й про живих мешканців, тобто, тварин та птахів. Норвезький композитор Едвард Гріг написав музичний твір під назвою «Пташка». Послухайте, як композитор перетворив на музику пташиний спів та розкажіть, якою ви уявили пташку.

Слухання «Пташка» Е. Гріг.

–Якою ви уявили пташку? Що вона робила? Який у неї був настрій? Чому саме такий? (відповіді дітей)

–Пташку всі уявили різну, а от настрої відчули всі однаковий. Тому, що музика нам не малює саму пташку, а її настрої та характер. Це ми відчуваємо із характеру самого твору.

–Давайте і ми спробуємо голосом зобразити зозулю, виконаємо по співку.

Знає пісеньку таку – ку-ку-ку-ку!

Хто співає у ліску – ку-ку-ку-ку!

–Таким чином ми теж за допомогою музики можемо перетворити спів зозулі на музику.

–Пісня, яку ми розучимо на уроці теж про красу рідного краю. Послухайте її.

Слухання «Рідний край» Р. Галаган.

–Про що розповідається в пісні? Який у неї характер?

Розучування пісні «Рідний край» Р. Галаган.

–Які ви знаєте звуки природи?

–Які звуки називають музичними?

–Пригадайте побутові шумові звуки.

–Вдома зверніть увагу на звуки, що вас оточують і на наступному уроці поділіться враженнями.

Вихід із класу під звучання пісні «Рідний край» Р. Галаган.

Н.В. Тищенко,

учитель музичного мистецтва Монастирищенської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2
Монастирищенської районної ради

Урок - 11

Тема. Голосно – тихо.

Мета уроку: формування **ключових компетентностей:**

вміння вчитися: планувати свої дії, доводити роботу до кінця;

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури, особливості національної і загальнолюдської культури в побуті і культурно-дозвілєвій сфері;

предметних компетентностей:

- ознайомити учнів із гучністю як властивістю музичних звуків; удосконалювати навички розрізнення гучних і тихих звуків розвиток вокально-хорових навичок;
- розвивати вміння аналізувати музичний твір;
- виховувати любов та інтерес до музики.

Корекційні завдання: корекція дикційно-співацького апарату та фонематичного слуху;

- корекція правильної постави під час співу;
- корекційний розвиток моторних функцій і дихання;

Наочні посібники: малюнки, на яких «звучать» музичні та шумові звуки, зображення півника, курочки, Баби - Яги, портрет Д. Кабалевського, П. Чайковського, В. Ведмедеря.

Музичний матеріал: Д. Кабалевський «Сурмач і луна», П. Чайковський «Баба-Яга», В. Ведмедеря «Півникове горе».

Хід уроку

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

Добрий день,

Дуже гарний день.

(Вчитель пропонує заспівати його по-різному: голосно – тихо, повільно - швидко).

- Що змінилося? Коли краще звучить?

II. Актуалізація опорних знань.

- Які бувають звуки? *(музичні, шумові.)*

- Коли ми чуємо музичні звуки?

Гра «Подарунок».

(Знайти на малюнках лише музичні звуки, порівняти їх за гучністю звучання – голосно, тихо.)

- Серед запропонованих малюнків вам необхідно знайти ті, на яких «звучать» музичні звуки.

III. Оголошення теми уроку.

- Музичні звуки можуть звучати голосно і тихо.

1. Робота над віршем (підручник, с.44).

Є речі та слова гучні,

Наприклад: грім, сурма, слони.

Та інші є – тихіші:

Сопілка, шерех, миші.

Щоб *гучність* звуків розрізнить,

Згадай, як це усе звучить?

- Які музичні звуки є у вірші? Як вони звучать?

- А які шумові звуки найгучніші?

2. Робота в зошиті (с.22).

- Уяви, як звучить зображене на малюнках. Познач гучне звучання червоними кружечками, а тихе – синіми.

- У музиці гучне виконання позначають літерою

f- форте, а тихе – ***p – піано***.

3. Слухання музики (Д. Кабалевський «Сурмач і луна».)

Російський композитор Д. Кабалевський написав багато пісень та музичних п'єс для дітей. Послухайте одну із них «Сурмач і луна». У ній чергуються гучні та тихі звучання.

Гра «Уважний слухач».

- Якщо у п'єсі звучатимуть гучні звуки (*f*) -

піднімайте руки догори, а якщо тихі (*p*) – опускайте вниз.

4. Закріплення знань учнів.

Музична гра «Луна»

- Я буду співати голосно, а ви повинні повторювати тихою луною:

А – у!	Ді – лі – дон!
Ку – ку!	Хто там?

2) Робота в зошиті (с.22).

- За зразком запишіть і намалюйте свою по співку.

5. Фізкультхвилинка.

IV. Робота над піснею М.Ведмедері «Півникове горе».

- Чому захворів півник?

- Які поради давала йому курочка?

- Як слід берегти свій голос?

1) Розучування пісні.

2) Інсценізація музичного твору.

(Хлопчики співають перший куплет, а дівчатка - другий).

3) Опрацювання «пам'ятки юному співакові» (підручник, с.46)

- Про що потрібно пам'ятати під час співу?

- Як треба берегти свій голос?

V. Слухання музики (П.Чайковський «Баба-Яга»).

- Курочка любить розповідати перед сном півникові казки. Одного разу вона розпочала так:

«...У темному лісі стоїть незвичайна хатинка на курячих ніжках. Її господарка ...». Хто це?

- Хто така Баба-Яга? Яка вона – добра чи зла?

- Послухайте п'єсу і скажіть, якою зображено

Бабу – Ягу.

- Як розповідає про неї музика?

- Який характер музики? Що ти уявляєш, слухаючи її?

- Доберіть потрібні слова для опису музики:

Спокійна	гнівна
Добра	різка
Весела	тривожна

VI. Підсумок уроку.

- Що нового дізналися на уроці?

- Про що слід пам'ятати під час співу?

Н.В. Тищенко,
учитель музичного мистецтва Монастирищенської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2
Монастирищенської районної ради

Урок 12

Тема. Довгі та короткі звуки.

Мета уроку : формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;

предметних компетентностей:

- дати загальне уявлення про тривалість музичних звуків, ритм; ознайомити з нотами
- четвертої та восьмої тривалості.
- розвивати ритмічний слух, увагу, вміння висловлювати свою думку та почуття
- виховувати любов та інтерес до музики

Корекційні завдання: корекція дикційно-співацького апарату та фонематичного слуху;

- корекція правильної постави під час співу;
- корекційний розвиток моторних функцій і дихання;
- корекційний розвиток особистості дитини із ЗПР.

Тип уроку: поглиблення теми.

Наочні посібники: малюнки зими, сніжинок, їжачка, дитячі музичні інструменти, портрет Л.А. Загрудного.

Музичний матеріал : укр. нар. танець «Метелиця», Л.-А. Загрудний «Сніжок»

Т. З. Н. : магнітофон, комп'ютер.

Хід уроку

І. Організаційний момент. Музичне вітання .

Добрий день, добрий час!

Вже зима іде до нас.

ІІ. Актуалізація опорних знань.

- Сьогодні ми з вами помандруємо у гості. Вам цікаво хто нас сьогодні чекає? Отже, відгадайте загадку.

Завірюха, сніг кружляє,

Морозець, ой – ой, щипає.

В річці – крижана вода,

Вже до нас прийшла ... (*зима*).

- Так, зима! Гарна пора року! Нас усюди

супроводжує музика, вона створює святковий настрій. А з чим у вас асоціюється зима? (*Зі святами, морозом, снігом, сніжинками.*)

ІІІ. Вивчення нового матеріалу.

- Тітонька зима до нашого приходу одягла довге

плаття, а її подруги сніжинки – короткі. Заплела зима у свої коси довгі стрічки, а друзі – короткі.

Музичні звуки теж бувають довгі (їх ще називають ТА і позначають І) і короткі (ТІ – ті, позначають П).

1. Ритмічні вправи (підручник, с.48).

- Коли ми зайшли до палацу, почули барабанний бій.

Ті – ті, та!

Ті – ті, та!

- Які звуки лунали? Простукайте короткі та довгі

звуки, називаючи ці склади. Чергування звуків різної тривалості у музиці називаються **ритмом**.

2. Робота над віршем.

Барабан гуркотить,
Дріб далеко летить.

В нього пісня проста:

«Ті – ті, та! Ті – ті. Та!»

- Уявіть, що ви граєте на барабані. Простукайте вірш у заданому ритмі.

- Тітонька зима дуже любить співати

3. Вивчення поспівки «Їжачок».

Засмутився їжачок:

Холодає, йде сніжок.

Щоб не змерзти, їжачок

Вдяг кожух із голочок.

- Проплескайте ритм за малюнком у зошиті (с.24).

Довгий звук ТА у музиці записують ось так: це

четвертна нота, а короткі ТІ - - це восьма нота.

4. Фізкультхвилинка.

IV. Розучування пісні Л.-А. Загрудного «Сніжок».

1. Виконання пісні вчителем.

- Яка це пісня? Чи сподобалась вона вам?

- Як потрібно її виконувати?

2. Вивчення пісні.

3. Створення ритмічного супроводу на дитячих музичних інструментах.

V. Слухання музики. Укр. народний танець «Метелиця».

- Які картини намалювала вам музика? Що ви уявили?

- Яке враження на вас справила музика?

- Подумайте, чому танець так називається.

- Як звучить музика: повільно, помірно чи швидко?

Швидкість руху музики називається **темпом**.

- Плесніть у долоні, якщо мої слова будуть вдало описувати музику танцю (повільний, сумний, веселий, рухливий, жвавий, енергійний).

VI. Закріплення вивченого.

1. Робота в зошиті (с.25).

- Пригадайте танець «Метелиця». Підкресліть, який темп йому відповідає.

2. Кросворд (с.24).

- Запишіть у кружечках перші букви зображень. Складіть слово. Пригадайте. Що таке ритм.

VII. Підсумок уроку.

- Тітонька зима дуже вдячна вам за гарний урок.
- Який настрої подарувала вам наша подорож?
- Що нового дізналися на уроці?

Л.В. Кривенкіна,
учитель музичного мистецтва
Єрківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Катеринопільської районної ради

Урок 13

Тема уроку. Високо – низько.

Мета уроку: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;
предметних компетентностей:

- вчити дітей правильно формувати звуки, розрізняти на слух високі та низькі звуки та впізнавати їх у вивченій пісні, розучити пісню М.Ведмедері «Танцювали зайчики», прослухати «Зайчик дратує ведмедика» Д.Кабалевського;
- розвивати вокально-хорові навички та музично-ритмічний слух, формувати
- універсальні якості творчої особистості.
- виховувати інтерес до музики, здатність сприймати та оцінювати музичні твори.

Обладнання: муз.інструмент, фоно- та нотна хрестоматія, підручник 1кл., комп'ютер, проектор, екран.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

1. Організаційний момент

Музичне привітання

Ми прийшли у перший клас,

Хочемо все знати.

Безліч знатимем пісень,

Будем їх співати.

Візьмем в руки балалайки –

Тренді-бренді, тренді-брень.

Ну а зараз для початку –

Добрий день вам, добрий день.

2. Повідомлення теми та завдань уроку

3. Основна частина уроку.

Слухання музики (розпочати загадками)

Я маленький і вухатий, попелястий, волохатий,

Я тікаю, я стрибаю, дуже куций хвостик маю. (*заєць*)

Влітку медом ласував, досхочу малини мав,

А як впав глибокий сніг, то зітхнув і спати ліг. (*ведмідь*)

Ці загадки є підказкою до назви п'єси, яку ви прослухаєте. А прослухаєте ви сьогодні на уроці п'єсу Д. Кабалевського, яка називається «Зайчик дратує ведмедика». Музика за допомогою тільки одних звуків, без слів, зображує і зайчика і ведмедика. Неповороткого

ведмедика передає мелодія в низькому регістрі – важка, примхлива. А швидкого зайчика зображує мелодія, яка звучить легко, без перешкод. Та якщо прислухатися уважніше, можна помітити, що мелодія, яка зображує ведмедика і зайчика, одна і та ж. Тільки, розказуючи про ведмедика, вона звучить в низькому регістрі, повільно, голосно, а про зайчика – високо, швидко, тихо і повторюється двічі. Тому і виходить, що зайчик дратує ведмедика, він повторює, передражняє його мелодію двічі на свій лад – швиденько, дражнячись, зловісно кривляючись.

Так музика може розказати без слів – музичними звуками, голосними і тихими або високими, швидкими або повільними, змінюючись різними настроями.

Розспівування

Спів поспівки «Гоп, гоп», на якій закріплюється поняття довгих та коротких звуків.

- А сьогодні ми вами ознайомимось з іншими звуками. (звучить музика у виконанні на сопілці, на фортепіано)

- Чим ці звуки відрізняються?

- Чи можна порівняти звуки на сопілці зі співом пташки?

- Так, ці звуки ми називаємо високими.

- А низькі звуки – це ті, які звучать грубо. Чули мабуть, як ведмідь реве?

- Отже, крім довгих і коротких звуків в музиці є ще високі та низькі. Тож повторимо і закріпимо пісню «Сніжок» і визначимо в ній найнижчий і найвищий звуки, показуючи рухом руки. (Діти співають пісню на всіх куплетах, показуючи високий звук рухом руки вгору)

А тепер пограємо в *гру «Високо-низько»*.

Мета гри: вчити дітей визначати на слух звуки високі та низькі.

Ігровий матеріал: сигнальні картки червоного і зеленого кольору.

Хід гри: діти сидять і слухають музичні уривки. Коли мелодія звучить на високих звуках, то діти підносять червоні картки, а коли на низьких – зеленого кольору.

- Які маленькі пташки, що співають високим голосом, вам знайомі? (соловей, синичка)

(Виконання поспівки про горобців та синичок)

Горобці й синички на стежині гралась.

Враз знялися, полетіли, бо когось злякались.

(Діти співають поспівку, виконують рухи пальчиками: спочатку кінчики пальців стрибають по столу, а потім діти поволі здіймають руки догори)

- Кого злякались птахи?

- Ведмідь налякав їх своїм низьким грубим голосом, важкою ходою.

- Уявіть, що ми перебуваємо в лісі, де мешкають ведмідь, птахи та лісові звірята.

Ведмідь ліг спати під дубом, накрившись кожушком, а лісові звірята тихенько починають співати, веселитись і танцювати.

Розучування пісні

(Звучить пісня «Танцювали зайчики»)

Аналіз прослуханого твору.

Робота з підручником, засвоєння літературного тексту.

Розучування мелодії, вироблення виразного співу. Гра «Луна»: учні повторюють за вчителем музичні фрази з пісні: причому «лінива» - лише кінець фрази, «звичайна» - фразу повторити повністю, «старанна» - проспівати фразу повторюючи двічі.

Закріплення і повторення.

Рухлива гра після виконання пісні «Танцювали зайчики»:

Нумо, зайко, пострибай, пострибай,

Лапками постукай, та не зивай,

Відпочити на горбочку можеш мить,

Поки вовк або ведмідь не заричить.

Відпочинеш, білий зайчик, і вставай,

Ти стрибати веселенько починай.
Швидко, швидко до ялинки добігай
І до нас у коло друзів повертай.

4. Підсумок уроку

- Скільки дійових осіб у п'єсі «Зайчик дратує ведмежатко»?
- В якому реєстрі та темпі звучать теми дійових осіб?
- Мелодія зайчика звучить у високому реєстрі, у швидкому темпі. А як звучить «ведмедик»?

- Так, на низьких звуках, у повільному темпі.

Звуки, за допомогою яких композитор творить музику, дуже різні: високі й низькі, голосні й тихі, швидкі й повільні, плавні й уривчасті, рухаються вгору чи вниз. Саме звідси починається своєрідність кожного музичного твору.

Які вони - звуки музичні?
Ясні, променисті, мов сонечко.
Густі, як туман, як верба гнучкі,
Барвисті, як світ за віконечком.
Ще – лагідні, ніби тепло руки,
Казкові, стрімкі, фантастичні...
Які вони – звуки музики?
Співучі, прекрасні, музичні!

Л.В. Кривенкіна,
учитель музичного мистецтва
Єрківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Катеринопільської районної ради

Урок 14

Тема. Музична хатка

Мета уроку: формування **ключових компетентностей:**

вміння вчитися: планувати свої дії;

загальнокультурна компетентність: духовно-моральні основи життя людини, оволодіння досягненнями культури;

предметних компетентностей:

- розширити музично-естетичний досвід, прослухати твір Р.Шумана «Дід Мороз», розучити пісню В.Верменича «Запросини Діда Мороза», дати поняття про нотні знаки та для чого вони служать; прищеплювати любов до музики та природи;
- розвивати музично-ритмічний слух та вокальні навички;
- виховувати інтерес до фортепіанної музики,

Обладнання: муз.інструмент, фоно- та нотна хрестоматія, підручник 1кл., комп'ютер, проектор, екран.

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

1. Організаційний момент

Музичне привітання

Ми прийшли у перший клас,

Хочемо все знати.

Безліч знатимем пісень,

Будем їх співати.

Візьмем в руки балалайки –
Тренді-бренді, тренді-брень.
Ну а зараз для початку –
Добрий день вам, добрий день.

2. Повідомлення теми та завдань уроку

3. Основна частина уроку.

Вправа-гра «У лісі»

Мета гри: набуття навичок відчутти на слух і вміло інтонувати деякі звуки.

Хід гри: діти пішли до лісу та раптом помітили, що одного товариша нема, загубився. Діти почали гукати, але відповіді не чули. Раптом Костя згадав, що краще покликати Колю музичним сигналом: «Колю, де ти? Ми тут, ми тут!», раптом почули: «Я тут за кущем». У такий спосіб діти вигадують різні вигуки і відповіді.

Ми сьогодні вивчимо, як позначають звуки на письмі, тобто ноти. Вони не можуть писатися де-небудь. Ось послухайте казку.

Не за глибокими морями, а в стоголосому передзвоні коників-цвіркунчиків жила-була країна Музляндія. Її пустотливими жителями були голосисті феї ДО, РЕ, МІ, ФА, СОЛЬ, ЛЯ, СІ – неслухняні та примхливі, лише галас від їх суперечок. Стурбовано поглядали на них сусіди і міркували: «Хто ж їх навчить злагоди і порядку?».

Та ось одного літнього дня до Музляндії завітав принц, якого звали Скрипковий ключ. Дорогою до головного палацу Нотного Стану він здивовано зупинився, бо на зустріч йому бігла згряя голосистих фей. Вони помітивши його, гайнули до красеня, навперебій даруючи свої музичні привіти. За його взаємним блиском очей незчулись, як їхні музичні привіти зазвучали злагоджено, приємно, гармонійно... Так принц Скрипковий Ключ став королевичем музичного стану і володарем нот-фей ДО, РЕ, МІ, ФА, СОЛЬ, ЛЯ, СІ.

- Що зробив у казці Скрипковий Ключ?
- Для чого він стоїть на початку нотного стану?
- Які нотки пишуться на нотному стані?
- А скільки лінійок має нотний стан?

Розспівування

- Вивчимо поспівку «Нотоносець»:
Дім для ноток разом з вами
Ми відкриємо ключами
Має назву хатка та –
Нотоносець, нотний стан.

Розучування пісні

1. А зараз ми познайомимося з вами з новою піснею, але спочатку дайте відповідь на запитання:

- До якого свята ви всі готуетесь?
- Так, скоро ми будемо зустрічати Новий Рік, ви всі готуєте костюми, маски, а для цього ще й треба вивчити віршики або заспівати пісеньку.

2. Художній показ пісні В.Верменича «Запросини Діда Мороза».

- Чи сподобалася пісня?
- Про кого в ній розповідається?
- Хто розкаже віршик про Діда Мороза?
- Розкрийте характер пісні.
- Який настрій створює мелодія?

3. Розучування пісні по фразах та реченнях, при цьому не забувати про дикцію, дихання, а також їх посадку при співі.

Пісня «Запросини Діда Мороза» потребує значної зосередженості та широкого наспівного виконання.

Слухання музики: Зима буває різною. Світить сонечко і переливаються в його промінчиках, ніби чарівні вогники, сніжинки. Навкруги, куди не глянеш, все біле і красиве. А буває, що дує злий, лютий вітер, замітає метелицею все навкруги.

Про Діда Мороза складають казки, пишуть вірші, створюють музику. Дід Мороз не тільки приносить на Новий рік подарунки. Коли він сердиться, починає віяти снігом, стукати своєю палицею – наганяє страх на всіх людей.

Ось німецький композитор Р.Шуман вирішив за допомогою музики зобразити Діда Мороза сердитим. (слухання фрагменту «Дід Мороз»).

- Музика грізна, сувора, поважна, чітка, звучить низько та важко.

- Музика звучить низькому регістрі, з акцентами. Вона рішуча, сердита, похмура, схожа на важкі кроки.

(Розповідь про німецького композитора Р.Шумана, творчість якого різноманітна, але найбільш популярною стала його фортепіанна музика. Це цикли «Карнавал», «Дитячі сцени», «Альбом для юнацтва»).

(слухання твору повністю)

- Скільки частин у п'єсі? Чи змінюється характер музики? (В середній частині музика стає швидкою, ніби Дід Мороз наганяє завірюхи та метелиці. В п'єсі три частини).

- В середній частині п'єси музика дійсно змінюється, зображуючи сильний вітер. Потім музика стає загадковою, сердитою, страшною.

- Що у нього в мішку?

- Які подарунки ви любите більше?

- Дід Мороз добрий чи злий?

- Прослухайте твір і дайте відповіді на задані питання.

4. Підсумок уроку

Музика розповідає про красу природи, настрої людей, різноманітність та багатобарвність навколишнього світу.

Л.В. Кривенкіна,

учитель музичного мистецтва

Єрківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів

Катеринопільської районної рад

Урок 15

Тема. Забарвлення звуків.

Мета уроку: формування **ключових компетентностей:**

вміння вчитися: планувати свої дії;

загальнокультурна компетентність; оволодіння досягненнями культури;

предметних компетентностей:

- ознайомити дітей з поняттям тембр, навчити розрізняти тембри голосів, ознайомити з дитячою казкою-оперою М.Ковалю «Вовк і семеро козенят», прослухати колядки та щедрівки у виконанні народних хорів України
- розвивати універсальні якості творчої особистості.
- виховувати інтерес до музичної казки-опери, традицій та звичаїв українського народу.

Обладнання: муз. інструмент, фоно- та нотна хрестоматія, підручник, комп'ютер, проектор, екран.

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

1. Організаційний момент Музичне привітання

Ми прийшли у перший клас,

Хочемо все знати.

Безліч знатимем пісень,

Будем їх співати.

Візьмем в руки балалайки –

Тренді-бренді, тренді-брень.

Ну а зараз для початку –

Добрий день вам, добрий день.

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

3. Розспівування та пояснення нового матеріалу.

Виконання поспівки «Відгадай чий голосок».

- А тепер з цією поспівкою пограємо в гру.

Хід гри: один учень виходить на середину класу, заплющує очі, а інший учень, на якого вказує вчитель, співає цю поспівку. Той, хто біля дошки, повинен за голосом впізнати товариша. Гра продовжується.

- Бачите, діти, ви всі можете відгадати товаришів за голосом. Бо кожен має своє забарвлення голосу.

- А тепер подивіться на ці дві картини. (На одній малюнок, намальований простим олівцем, а на другій – розмальований фарбами).

- Яка різниця між картинами?

- Кожна має своє забарвлення.

- А в музиці таке забарвлення звуку називається тембром.

Розучування пісні

Ходить хмуρο між дубами,

Хижо клацає зубами.

Весь, як є – жорстока лють.

Зачаївся, ось, примовк.

Грізний звір це, звісно... (вовк)

З рогами, а не бик. Доять, а не корова. Кору здирає, а кошиків не плете. (коза)

Сьогодні ознайомимось з казкою-оперою «Вовк та семеро козенят» та дізнаємось, що таке «Опера».

Вступна бесіда про пісню

Прослухайте рос.нар.казку «Вовк та семеро козенят». Основа казки покладена в опері Маріана Ковалю «Вовк і семеро козенят». Опера – це великий музичний спектакль у якому дійові особи не говорять, а співають. В опері багато учасників: співаки, хор, музиканти оркестру. Оперу слухають у театрі. Дійові особи спектаклю виступають на сцені, а оркестр розміщений в оркестровій ямі перед сценою.

Ми сьогодні вивчимо Хор «Семеро козенят». От уявіть, Мама Коза поклала своїх діток спати і заспівала їм колискову пісню. Вовк, підкравшись до хатки, підслухав пісеньку Кози. Коли Мама Коза пішла на базар, козенята стали пустувати і співати веселу пісню. Музика виражає веселий настрій козенят і разом з тим зображує їхні веселі стрибки і тупотіння.

Розучування пісні

1. Художній показ пісні

2. Бесіда про виконану пісню

3. Засвоєння літературного тексту

Розспівування

Поспівка «Ось іду я вверх» (закритим ротом, почергово-закритий рот-слова, зі словами)
Склад «ля», «ду», «ті» імітуючи гру на муз.інструментах – фортепіано, сопілка, скрипка.

Розучування пісні

4. Розучування мелодії і вироблення виразного співу. Гра «Луна»: учні повторюють за вчителем музичні фрази з пісні: причому «лінива» - лише кінець фрази, «звичайна» - фразу повторити повністю, «старанна» - проспівати фразу повторюючи двічі.

5. Закріплення і повторення.

Семеро козенят співають, граються, радіють, танцюють. Спробуємо не тільки заспівати, а й виконати пісню плескаючи долоні, ляскаючи по колінах.

Слухання музики.

Кілька уроків ми ознайомлювались із піснями про зиму. А сьогодні познайомимось про щедрівки та колядки.

- Чи знаєте ви, коли виконують колядки? А коли щедрівки?

- За два тижні після коляди люди святкують Щедрий вечір – напередодні Водохреща. У кожній місцевості є свої звичаї, тож послухайте вірш поета Дмитра Білоуса.

Щедрий вечір

Чи знаємо ми наші обряди і звичаї?

Чи їх не затьмили канони чужі?

Пригадую: скільки краси таємничої

У щедрому вечері – святі душі.

У хаті наш батько сідає на покуті,
І ми за столом, ціла купа дітей.
Між нами і батьком кутя і крученики,
Шкварки, холодці – все аж очі вибира,
Ячня, ковбаси, в макітрі вареники, коржі,
Пирогів отакенна гора!

І батько з-за тих пирогів до рідні
(Навмисне пригнувшись):

- Чи ви мене бачите?

А ми в один голос:

- Не бачимо, ні!

- Видать, - каже батько, - були не ледачими,
Помолимо ж Бога та вдарим чолом,
Щоб ви мене, діти, й на той рік не бачили,
Як сядемо знов за святковим столом.

У щедрівках звучать побажання успіхів, щастя і здоров'я господареві, його жінці та дітям.

Зимові календарні пісні виконувались хором. Хор – це група співаків-виконавців, які виконують вокальні багатоголосні твори. От і сьогодні послухайте колядки та щедрівки у виконанні народних хорів України. (Діти слухають, а знайомі пісні – підспівують).

4. Підсумок уроку

- З якою музичною казкою ми сьогодні познайомились?

- Який настрій створила музика, зображуючи козенят?

- Які пісні виконують в зимові свята?

- Що є характерним для пісень календарно-обрядового циклу?

Урок 16

Тема. Перевір себе.

Мета: формування **ключових компетентностей:**

вміння вчитися: планувати свої дії, орієнтуватися в часі та берегти його, доводити роботу до кінця;

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури, духовно-моральні основи життя людини;

предметних компетентностей:

- допомогти учням продемонструвати свої виконавські досягнення, самовиразитися;
- поглибити розуміння учнями зв'язків музики (мистецтва) з навколишнім середовищем; допомогти усвідомити, що музика є необхідною складовою життя людини;
- виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: Е. Гріг «Пташка»; П. Чайковський «Марш дерев'яних солдатиків»; В.Косенко «Дощик»; Р. Шуман «Дід Мороз»; Д. Кабалевський «Зайчик дражнить ведмедика»; українські народні танці «Метелиця», «Гопачок»; колядки та щедрівки; гра «Хто швидше».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрети композиторів Е. Гріга, П. Чайковського, В.Косенка, Р. Шумана, Д. Кабалевського; ілюстрації до музичних творів.

Тип уроку: урок узагальнення знань, умінь і навичок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (український народний танець «Метелиця»).

1. Організаційний момент

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Добігає кінця рік, у якому ви вперше завітали до школи.

З'ясуймо, що нового ви дізналися за цей час.

3. Основна частина

Учитель. Увесь цей час музика нас хвилювала, відкривала свої таємниці, розповідала про настрої та почуття, про таємниці лісу та лісових мешканців, про картини природи, знайомила нас із різними музичними інструментами, танцями, піснями.

Незабаром Новий рік, і Дід Мороз надіслав свої музичні загадки. Хто їх швидше розгадає — команда «Сніжинки» чи команда «Метелиця»?

Гра «Хто швидше?»

Учитель. Той, хто дасть правильну відповідь, отримає «сніжинку».

- ◆ Якими бувають музичні звуки?
- ◆ Хто пише музику?
- ◆ Хто потрібен для того, щоб музика жила?
- ◆ Які музичні інструменти вам відомі?
- ◆ Дайте ритмічну відповідь на запитання «Що висить на ялинці?».

Дід Мороз надіслав листа, у якому просив вашої допомоги. Він дуже любить музику, але старенький, тому забув назви деяких музичних творів. Допоможіть йому, будь ласка!

Слухання фрагментів творів за вибором учителя.

1. Е.Гріг «Пташка».
2. П.Чайковський «Марш дерев'яних солдатиків».

3. В.Косенко «Дощик».
4. Р.Шуман «Дід Мороз».
5. Д. Кабалевський «Зайчик дражнить ведмедика».

Учні по черзі читають віршовані уривки про зиму. Між виступами звучать аудіозаписи творів або виконуються пісні. Наприкінці конкурсу учень, який найкраще, на думку учнів-слухачів, прочитає вірш, отримує «сніжинку».

1-й учень

Білий снігу-сніженьку,
Постели доріженьку
Від хати до хати —
Новий рік стрічати.

Виконання пісні «Сніжок» Л.Загрудного.

2-й учень

По усіх усядах нині
Чути пісеньку дзвінку —
Новий рік вітають діти
Круг ялиночок в танку.

Виконання пісні «Запросини Діда Мороза» В. Верменича

3-й учень

То Метелиця-Зима
Хоровод свій завела.
Вже ж вона старалася —
В танці розігралася.

Слухання та виконання танцювальних рухів українського народного танцю «Метелиця»

4-й учень

В Новий рік, під ялинкою
Заспіваймо пісню дзвінку ми,
Затанцюєм гопачок —
Цоки-цоки каблучок!

Слухання та виконання з музичними інструментами танцю «Гопак»

5-й учень

Сію, вію, посіваю,
З Новим роком вас вітаю,
Щоб було у вас в стіжку,
В мішку, і в коморі,
І в оборі, в ложці, в мисці,
І в колісці.

Виконання щедрівок та колядок.

Підбиття підсумків конкурсу. Нагородження найкращих виконавців.

Методична порада. Винагороду мають отримати всі діти.

4. Підсумок уроку.

Учитель. Ви добре попрацювали, допомогли Дідові Морозу пригадати назви музичних творів, відгадали його загадки та звеселили його своїми піснями!

Учні виходять із класу під музичний супровід (український народний танець «Метелиця»).

ТЕМА 2. МУЗИКА НАВКОЛО НАС

О.М.Мамієнко,
учитель музичного
мистецтва Соколівоцької загальноосвітньої школи
I-III ступенів Тальнівської районної ради.

Урок 17

Тема. Музика і ти.

Мета: формування **ключових компетентностей:**

вміння вчитися: планувати свої дії, орієнтуватися в часі та берегти його, доводити роботу до кінця;

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури, духовно-моральні основи життя людини;

предметних компетентностей:

- узагальнити уявлення першокласників щодо місця та значення музики в житті людини,
- розвивати вміння висловлювати свою думку та почуття;
- виховувати любов до мистецтва, потребу в спілкуванні з ним.

Обладнання: ноутбук, презентація, музичний матеріал: латиська народна пісня «Ой-я, жу-жу», Л. Ревуцький «Колискова».

Тип уроку: поглиблення теми.

Хід уроку

I. Організаційна частина. Музичне вітання. (слайд 1)

Добрий день, добрий час.

Дзвоник знову кличе нас.

II. Актуалізація опорних знань.

- Сьогодні до нас на урок завітала незвичайна фея. Послухайте вірш і скажіть, хто це? (слайд 2)

Є на світі дивна фея, і ви всі знайомі з нею,
та до того ж вже давно: чули ви її в кіно,
З нею пісеньку співали, і на святі танцювали,
І були, напевно, раді крокувати на параді,
А коли були маленькі, вам наспівували неньки...
Отже, опишіть словами: що за фея поруч з вами?

- Що таке музика? Чому її названо дивною феєю?
- Де зустрічаються з музикою діти? Для чого вона потрібна людям?

III. Оголошення теми уроку.

- Музика супроводжує людину протягом усього життя, передає її настрої і почуття, підтримує, підбадьорює, втішає.

1. **Робота з підручником** (с. 67).

- Розкажіть за малюнками, де ви чуєте музику. (слайд 3)
- Якою вона буває?
- З чого складається музика? (Із музичних звуків.) (слайд 4)
- Які бувають звуки? Поєднайте слова-відповіді у пари за зразком. (слайд 5)

-
Музичні _____ Низькі
Високі _____ Шумові
Гучні _____ Короткі

Довгі _____ Тихі

2. **Розспівування.** (слайд 6)

Тихо в лісі уночі,
Сплять звірята і пташки,
Не шепочуть віти,
Сплять маленькі діти.

- Під яку пісню засинають діти? (*Колискову*)

Цю особливу музику ми чуємо ще на початку свого життя. Творцями й виконавцями колискових переважно є жінки - мами, бабусі, старші сестрички. Колискова - це пісня материнської душі, діалог двох сердець: дитячого й матусиного. Дитина ще не вміє говорити, а від мами вже чує колискову пісеньку, ласкавий тихенький наспів заспокоює та заколисує малюка.

Музичний словник (слайд 7)

Колискова – мелодійна, плавна пісня для заколисування дитини. Колисковою називають також музичну п'єсу лагідного, спокійного характеру.

- Як ви гадаєте, якою повинна бути ця пісня? (*Ніжною, тихою, ласкавою*)

- Діти також під час гри заколискують своїх ляльок, зайчиків, ведмедиків.

Гра «Колисанка» (слайд 8)

- Коли наша фея лягає спати, вона любить наспівувати таку колисанку:

Котику сіренький, котику біленький,
котку волохатий, не ходи по хаті...

- Уявіть, що ви тримаєте іграшку, заколисуєте її та співаєте їй колискову пісеньку.

Виконання поспівки «Баю, баю».

IV. Розучування пісні «Ой-я, жу-жу» (латиська народна пісня).

- До нашої феї Музики прийшла мама-ведмедиця, її синочок ніяк не хоче лягати спати, все бігає, грається. Вона йому і казочку розповідала, і по голівці гладила, і співала колискову, яку ми зараз з вами прослухаємо.

- **Перегляд відео** фрагменту «Колискова Ведмедиці»(слайд 9)

- Що ж робити?

- Фея Музики запропонувала заспівати йому гарну колискову пісню «Ой-я, жу-жу».

1. **Слухання пісні** у виконанні вчителя. (слайд 10)

- Про кого розповідається у цій колисковій?

- Що мама принесе своєму синочку?

- Яка мелодія пісні?

- В якому темпі вона виконується?

- Чим подобається вона вам?

2. **Розучування колискової.**

3. **Виконання пісні** з відповідними рухами (ніби заколискують ведмедика).

V. Фізкультхвилинка.

VI. Слухання музики Л. Ревуцького «Колискова». (слайд 13-14)

— Яке враження справив на вас твір?

— Якою була музика?

Гра «Добери потрібні слова».

Плесніть у долоні, якщо слово підходить для опису цієї колискової. *Спокійна, лагідна, ніжна, схвильована, бадьора, замріяна, сумна, журлива, світла...*

- Якими ще словами можна охарактеризувати таку музику?
- Як ви гадаєте, що відчував композитор, коли писав цей твір?
- Чому він назвав інструментальний твір, як пісню, — «Колискова»?
- Які інструменти, на вашу думку, можна використовувати для ритмічного супроводу до колискової пісні?

VII. Підсумок уроку. (слайд 15)

— Музика супроводжує людину протягом усього життя. Завершіть фразу: «Музика — мій друг, тому що...».

О.М. Мамієнко,
вчитель музичного
мистецтва Соколівоцької загальноосвітньої школи
I-III ступенів Тальнівської районної ради

Урок 18

Тема. Давні друзі наші — пісні, танці, марші.

Мета: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури, духовно-моральні основи життя людини;

міжпредметні естетичні компетентності: виявити естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини;

предметних компетентностей:

- дати уявлення про пісню, танець і марш — «три кити» музики, удосконалювати навички їх диференціювання;
- розвивати та закріплювати вміння дітей слухати музичні твори й аналізувати їх;
- виховувати любов до музики.

Обладнання: ноутбук, мультимедійна презентація, музичні інструменти: сопілка, маракаси, бубон, барабан; музичний матеріал; Д. Кабалевський «Три кити», П. Чайковський «Дитячий альбом», А.Філіпенко «Ой заграйте, дударики».

Тип уроку: поглиблення теми.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

Добрий день, добрий час. Любить музику наш клас.

II. Актуалізація опорних знань.

- Сьогодні я пропоную розпочати наш урок із загадки.

В морі рибка золота кораблі переверта. (Кит) (слайд 2)

- Що ви знаєте про цю тварину? Де вона живе?

Сьогодні на уроці в нас незвичайні гості – три кити. В природі – це найбільші тварини. Але до нас завітали незвичайні кити, музичні. І мають вони музичні імена – пісня, танець і марш.

Вам може видатись дивним, що тварини названі музичними іменами. Але нічого дивного в цьому немає. Ось послухайте...

Уявіть себе жителями далекого-далекого стародавнього світу. Десь там на світанку нашої цивілізації та культури люди не могли собі пояснити чимало навколишніх явищ життя, не могли відповісти на такі питання, на які сьогодні дасть відповідь кожен школяр. Ось, наприклад, яку форму має планета Земля? (відповіді учнів). А колись люди цього не знали і вигадували різні неймовірні пояснення про те, якою є наша Земля.

Так була вигадка, що Земля нагадує круглий щит, диск, оточений навколо океаном. Але як же тоді вона тримається в цьому океані і не провалюється в безодню? І придумали, що

Земля тримається на спинах трьох могутніх китів. (слайд3) Сьогодні нам це видається смішним, чи не так? А колись люди серйозно вірили в існування цих трьох китів.

«А причому тут музика?» - запитаете ви. І чому на уроці музики я розповідаю легенду про трьох китів? А тому що в музиці є свої «три кити».

III. Оголошення теми уроку.

1.Бесіда про пісню, танець, марш.

- На цих трьох китах, можна сказати, тримається вся музика (слайд 4). Тримається з давніх-давен до наших днів. Що ж це за три кити і чому їх три? Звичайно, вислів «три кити» є умовним, образним. Це три основні і дуже важливі та поширені типи музики або, як ще їх називають, жанри музики: пісня, танець, марш.

Пісня – це музичний твір, у якому поєднана мелодія зі словесним текстом. (слайд 5)

Танець – це радість, задоволення елегантно і гармонійно пересуватись на хвилях музики. Він може бути веселим і романтичним, ніжним і пристрасним. (слайд 6)

Марш – чітка, енергійна музика під яку нам легше танцювати. Під маршову музику козаки йдуть у похід, солдати шикуються на військовому параді, команди футболістів крокують на поле для гри.. (слайд 7)

Отже, **музика буває пісенна, танцювальна, маршова.** (слайд 8)

Розгляньте малюнок. Що на ньому зображено?

- Покажіть стрілками ознаки пісні, танцю, маршу.

Пісня

ритмічний
пластичний

Танець

мелодійна
наспівна

Марш

чіткий
енергійний

IV. Слухання музики (Д. Кабалевський «Три кити»). (слайд 9)

- А зараз ви самі спробуйте впізнати китів, а я буду підказувати вам самою музикою, самими китами.

- пісню — маханням рук
- танець — оплесками
- марш — крокуванням

(Звучать н'єси «Три кити» Д. Кабалевського, учні рухаються, називають китів на основі сприймання музики)

V. Вокально-хоровий спів

На минулому уроці ми розучили з вами пісню «Ой, я жу-жу». Давайте пригадаємо її та заспіваємо.

Виконання пісні «Ой я жу-жу» (слайди 10-12)

Розучування пісні «Ой, заграйте, дударики» (музика А. Філіпенка, слова В. Панченка).

Дуда, або «коза» - свого часу надзвичайно поширений український музичний інструмент. Він складається зі шкіряного міху та дудок. Музикант-дудар дує в одну з дудок (для нагнітання повітря в міх) і перебирає пальцями на іншій дудці (щоб вийшла мелодія).

Цей старовинний народний духовий інструмент відомий у багатьох країнах світу: у Польщі його називають козою, в Болгарії – гайдою, а в Україні – дудою, а музикантів, які грають на ньому, – дудариками.

1. Демонстрація пісні (слайди 13-16)

- Чи можна назвати музику цієї пісні танцювальною?
- Яке враження на вас справила ця пісня?
- Який настрій вона викликає?
- Як її слід виконувати, щоб передати танцювальний характер пісні?

2. Робота над піснею.

3. Виконання пісні з ритмічним супроводом на шумових інструментах

Під час музикування вчитель може запропонувати дітям такі шумові інструменти: трикутник, маракаси, бубон, барабан. Діти відтворюють ритм, коли звучить вступ і програв.

VI. Закріплення вивченого.

- Послухайте збірку фортепіанних п'єс Петра Чайковського «Дитячий альбом».
- Спробуйте розпізнати характерні ознаки пісенної, танцювальної та маршової музики.

(Діти слухають «Вальс», «Марш дерев'яних солдатиків», «Старовинну французьку пісеньку»)(слайд 17)

- Яка музика вам сподобалась найбільше?
- Як можна розпізнати танцювальну музику від маршової?
- Якою була музика маршу?
- За яких життєвих обставин можуть виконуватися танці та марші? Коли співають пісні?
- Визначте по рухах тварин музичних китів *(слайд 18)*

VII. Підсумок року.

- Пригадайте, що ж це за «три кити» в музиці.
- Які основні ознаки пісні, танцю, маршу?

О.М.Мамієнко,
вчитель музичного
мистецтва Соколівоцької загальноосвітньої школи
I-III ступенів Тальнівської районної ради

Урок 19

Тема. Раз, два — кроком руш!

Мета: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури, духовно-моральні основи життя людини;

міжпредметні естетичні компетентності: оцінювати предмети і явища, їх взаємодію;

предметних компетентностей:

- поглибити уявлення про марш і жанрові ознаки маршової музики; його призначення в житті людини;
- розвивати вміння слухати музичні твори та аналізувати їх;
- виховувати любов і повагу до минулого свого народу.

Обладнання: мультимедійна презентація, ноутбук, музичний матеріал: С. Прокоф'єв «Марш», М. Ведмедеря «Козачата».

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

II. Актуалізація опорних знань.

Сьогодні, діти, ми з вами вирушимо в подорож до країни під назвою Музика. *(слайд 2)*

Та їхати туди ми будемо на незвичайному транспорті, на трьох китах. Але кити, дітки, нас не повезуть, доки ми не відгадаємо як їх звати. Може хтось із вас знає як їх звати? *(діти відповідають)*

- Так, діти, це Пісня, Марш і Танець. *(слайд 3)*

- Які основні ознаки пісні, танцю, маршу? *(відповіді дітей)*

- Так. Діти. Три кити це три основи, на яких будується вся музика. *(слайд 4)* Головне, відчути різницю в характері маршу, пісні і танцю.

- Послухайте вірш і скажіть, якому музичному «киту» його присвячено. *(слайд 5)*

Раз-два, кроком руш!

От заграли сурми туш,
барабани підхопили:
раз, два, три, чотири.

- Так, мова йде про марш.
- Спробуйте крокувати під вірш, як під музику, робіть це чітко, ритмічно.
- Які музичні інструменти згадуються у вірші?

III. Оголошення теми уроку.

- Сьогодні ми з вами познайомимося ближче з китом, який зветься Марш.
- За яких обставин ви чули марш?*(Бесіда за темою з опорою на життєвий досвід учнів, візуально-звукові ілюстрації.)*(слайд 6)

- Музика, яка супроводжувала рухи людей у темпі кроку, відома з далекої давнини. Під її мужні звуки йшли в бій, під радісні звуки поверталися з перемогою над ворогом.

Напевно, ви здогадалися, що така музика називається... *(маршовою)*

- З бадьорими похідними, веселими, святковими, а інколи й сумними маршами пов'язано багато подій ужитті кожної людини. На військових парадах, спортивних святах, урочистих демонстраціях, у концертних залах, театрах і навіть у цирку звучить ця особлива музика - марш.

Маршова музика — чітка, енергійна, ритмічна. Під неї легко крокувати:

раз - два раз – два або раз – два три – чотири

- А які інструменти ви б обрали для виконання маршу? *(слайд 7)*
- Розфарбуйте малюнки інструментів, які підходять для виконання маршу.

IV. Слухання музики

(Слайд 8) Російський композитор С. Прокоф'єв народився та провів свої дитячі роки у с. Сонцівка на Донеччині. Свій перший музичний твір хлопчик написав у 5 років. А вже дорослим створив збірку «Дитяча музика», у якій є 12 фортепіанних п'єс, зокрема і «Марш».

Заплюште очі, вслухайтесь в тишу, і ви почуєте чудову музику *(Звучить «Марш» С. Прокоф'єва.)* *(слайд 9)*

- Що це за музика?
- Що можна під неї робити – танцювати чи марширувати?
- Це перший «кит»(тип) музики - марш.
- Вслухайтесь у пульс маршу і позначте його тихими ударами по парті або використовуючи шумові ударні інструменти (бубон, барабан).

(Звучить «Марш». Учні марширують, позначають пульс.) *(слайд 9)*

V. Фізкультхвилинка.

- Уявіть себе сильними, справжніми козаками і виконайте фізкультхвилинку. *(слайд 10)*
(Діти крокують під звуки маршу).

VI. Вокально-хоровий спів

- Під марш вміють гарно крокувати солдати, любили його і козаки.
- Хто такі козаки? Що ви можете про них розказати?
- А кого ми називаємо козачатами?
- Серед різноманітних видів українських народних пісень є пісні що народились в таборах українських козаків. Їх пісні допомагали підняти бойовий дух воїна, настроїти його на перемогу. А якого їх настрою, характеру повинні бути ці пісні?

- Послухайте пісню і скажіть, про що мріють козачата. Що вони шанують?

Розучування пісні «Козачата» (муз. М. Ведмедері, сл. О. Яворської). *(слайд 11-14)*

Гра «Знавці музики».

- Плескайте у долоні, коли почуєте слова, які відповідають музиці маршу.
Чітка, енергійна, ніжна, мужня, ритмічна, м'ява, бадьора, задумлива, лагідна.....

VII. Освоєння музичної грамоти.

- Багато музики звучить навколо нас. Але звідки вона бере початок? Де і як вона народжується? Згадайте! *(відповіді учнів)*

Послухай, музика навкруг,
Вона є скрізь: у самій природі
Чарує нас, і при нагоді
Дарує радість кожен звук.

- *(слайд 15)* Ви, напевно, чули ці звуки, але не для всіх вони можуть стати музикою. Та є чарівник, який перетворює ці звуки в музичні й створює прекрасну музику. Як називається ця людина? Поет, художник чи...

- Ми опинилися на порозі чарівного будинку *(слайд 16)* *(демонструю будиночок — нотний стан)*.

- Хто в ньому мешкає?

- Для запису висоти звуків використовують нотний стан, або нотоносець (тобто той, що несе на собі ноти). Він має 5 ліній, що рахують знизу вгору.

- Який гарний будиночок, а які чудові сестрички нас зустрічають! Як називаються знаки для запису музики? Навіщо потрібні ноти?

Нот-сестричок тільки сім: *(слайд 17)*

до, ре, мі, фа, соль, ля, сі.

- Послухайте вірш. Чого він навчає? (Підручник, с. 77).

- Спробуйте розказати його у характері маршу.

- Знайдіть у віршованих рядках назву ноти до.

(Вчитель знайомить дітей із нотою до та її записом на нотному стані).

VIII. Підсумок року.

- Пригадайте ознаки маршової музики.

- Де і коли ми її чуємо.

- Спробуйте ще раз крокувати під вірш, як під музику.

Раз, два — кроком руш!

От заграли сурми туш

Барабани підхопили:

Раз, два, три, чотири.

С.А. Войцях,
учитель музичного
мистецтва Чернобаївської гімназії
Чернобаївської районної ради

Урок 20

Тема. Такі різні танці

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;

міжпредметна естетична компетентність: оцінювати предмети і явища, їх взаємодію, взаємозв'язок з життєвим досвідом;

предметних компетентностей:

- дати поняття про танцювальну музику та її основні ознаки. Вчити характеризувати та визначати тип танцю. Розучити нову пісню, виконувати її із танцювальними рухами;
- розвивати музичний слух та почуття ритму;
- виховувати почуття колективізму, культуру слухання та обговорення музики.

Програмний зміст:

М.Глінка. "Полька" - слухання

А.Павлюк. "Святковий хоровод"- розучування.

Тип уроку: комбінований

Обладнання: мультимедія, підручник.

Використана література:

Програма 1-4 клас

Підручник

Джерела мережі Інтернет

Хід уроку.

Слайд 1

Вхід учнів класу під звучання гопака

Привітання. Оголошення теми та мети уроку.

Слайд 2

Розспівування: по співка «Діти водять хоровод» (1-5 ступінь ладу)

Веселиться весь народ –

Діти водять хоровод.

Раз, два, три, чотири, п'ять,

Гарно друзям танцювать.

Актуалізація:

- під яку музику нам зручно рухатись?

- Чому нам зручно рухатись під звучання саме танцювальної музики, які її «танцювальні» ознаки?

- Назвіть відомі вам танці.

- Який танець, на вашу думку не танцюють, а водять?

Хоровод – груповий танець, який поєднує в собі танець, пісню та ігрову дію.

Сьогодні ми розучимо пісню – хоровод і спробуємо його не лише співати, а і протанцювати.

Розучування пісні «Святковий хоровод» А. Павлюка, виконання із елементарними рухами.

Окрім хороводів існує багато танців різного характеру, в залежності від того, для якого моменту життя його створено. Кожен танок має своє призначення в тій чи іншій ситуації. Я пропоную вам підібрати танці до запропонованих мною ситуацій:

- ви на новорічному ранку;

- в театрі;

- на концерті.

На сценах концертних залів ми можемо бачити як танцюють талановиті артисти, а поруч із ними виступають діти, демонструючи нам свої уміння донести красу. Ми переглянемо такий виступ. Зверніть увагу на музику до танцю: вона написана російським композитором М.Глінкою більш як сто років тому назад. Визначте чим його музика відрізняється від музики святкового хороводу, що ми розучили.

Перегляд відео «Полька М.Глінки»

- Сподобався вам танок дітей? Як, на вашу думку він називається? – Полька

- Який настрої таночка?

- Які б рухи ви виконали під звучання таночка?

- Що в музиці таночка говорить про його концертне призначення?

Так, музика більш складна і розкриває багато настроїв. В ній міститься більше мелодій, тому діти-артисти виконують багато різних рухів. Для виконання таких танків діти повинні вміти добре танцювати.

Отже спробуємо підвести підсумок сказаному і конкретно визначити, що визначає танець в музиці, які ж ознаки польки ми визначимо:

- швидке виконання;
- веселий настрій;
- ритмічність.

Таночки несуть нам добрий настрій та насолоду від музики та руху, які поєднують між собою. Це задоволення одержують як глядачі, так і виконавці танців.

Домашнім завданням буде перегляд танків різного характеру по телевізору, а за тиждень поділіться своїми враженнями від побаченого.

Підсумок. Аналізування роботи учнів на уроці.

Виконання «Святкового хороводу» в русі.

Прощання.

С.А. Войцях,
учитель музичного
мистецтва Чернобаївської гімназії
Чернобаївської районної ради

Урок 21

Тема. Царина музики та руху.

Мета: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: духовно-моральні основи життя людини, оволодіння досягненнями культури;

міжпредметні естетичні компетентності: виявляти естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини, оцінювати предмети і явища, їх взаємодію, що формується під час опанування різних видів мистецтва;

предметних компетентностей:

- дати учням загальне уявлення про балет, поглибити знання про танцювальну музику, формувати вміння сприймати музику як виражальне мистецтво, вчити порівнювати, спостерігати, аналізувати;

- розвивати ритмічний слух;
- виховувати інтерес до музики.

Тип уроку: урок поглиблення теми.

Обладнання: малюнки Попелюшки, принца, малюнки про балет і вальс, музичний матеріал: С. Прокоф'єв Вальс із балету "Попелюшка", українська народна пісня «Корольок».

Хід уроку

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

Прийшла знов музика до нас,

У казку кличе перший клас.

II. Актуалізація опорних знань.

— Діти, чи любите ви казки?

— Сьогодні нас кличе у гості героїня однієї чудової казки. Здогадайтесь, хто це?

...Все одразу затихло. Скрипки замовкли. І музиканти, і гості мимоволі здивилися на невідому красуню, яка приїхала на бал пізніше за всіх.

Принц посадив свою гостю на найпочесніше місце і, тільки-но заграла музика, підійшов до неї і запросив до танцю. Вона танцювала так легко і плавно, що усі замилювалися дівчиною ще більше.

...Вона забула про все на світі, навіть про те, що має вчасно повернутися додому...
(Попелюшка)

III. Вивчення нового матеріалу.

Бесіда.

— Сьогодні героїня казки французького письменника Шарля Перро — Попелюшка запрошує вас на святковий бал.

— А що роблять принци і принцеси на балу?

— Який танець вони виконують?

Тож пориньмо у світ прекрасної музики, яку створив композитор Сергій Прокоф'єв — вальс з балету «Попелюшка».

— А що таке балет? Що ви можете про нього розповісти?

Балет — це музична вистава, де всі персонажі танцюють.

Балет (з французької — танець) — вид театрального мистецтва, основою якого є танець. Постановник балетної вистави — балетмейстер. Артисти не розмовляють, а за допомогою рухів, жестів, пантоміми виражають думки, почуття.

IV. Слухання музики (С. Прокоф'єв Вальс з балету «Попелюшка»).

• Послухайте музику. Уявіть казковий бал.

• Чим переривається вальс?

Добра фея допомогла дівчині потрапити на бал. І Попелюшка закружляла у чарівному вальсі. Навіть забула, що треба вчасно повертатися додому.

І раптом — дванадцять ударів невблаганного годинника...

Повторне слухання музики.

• Відбийте олівцем або кінчиком пальця 12 ударів, що звучать у музиці.

Бесіда про танець — вальс.

Розучування вірша — поспівки.

Вальс — найпопулярніший у світі танець. Його мелодійна музика ніби кружляє:

раз-два-три, раз-два-три

Раз-два-три, раз-два-три,

раз-два-три, раз — кличе, кружляє,
захоплює нас.

Раз-два-три, раз-два-три,

раз-два-три, раз —

ніжний, чарівний, задумливий вальс.

Ритмічні вправи.

— Щоб відчутти та усвідомити метричний «крок» вальсу, відбийте пульс вірша долонями:

першу долю (раз) — лівою рукою, наступні (два-три) — правою рукою.

V. Фізкультхвилинка.

(Діти кружляють у ритмі вальсу).

VI. Розучування української пісні «Корольок».

Танець і пісня ідуть поруч. Український народ створив багато пісень, під які можна виконувати танцювальні рухи. Сьогодні ми ознайомимось з українською народною піснею «Корольок»

Демонстрація пісні

• Хто такий корольок?

• Яким ви його уявили?

• Який характер пісні? Як слід її виконувати?

• З яким настроєм слід співати цю пісню?

Розучування пісні з танцювальними рухами.

(Корольок поважно ходить під музику, «береться у боки», низенько вклоняється).

Виконання пісні парами, рядами.

VII. Підсумок уроку.

• Про що нове дізналися на уроці?

• Чого навчилися?

Збіг наш урок, як коротка мить.

Дуже швидко в роботі час біжить.

І попрацювали ми не марно.

Бо багато знань отримали — це гарно!

С.А. Войцях,
учитель музичного
мистецтва Чернобаївської гімназії
Чернобаївської районної ради

Урок 22

Тема. Залетіли в клас пісні...

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: духовно-моральні основи життя людини, оволодіння досягненнями культури;

міжпредметні естетичні компетентності: виявляти естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини, оцінювати предмети і явища, їх взаємодію, що *формується під час опанування різних видів мистецтва;*

предметних компетентностей:

- поглибити уявлення про пісню, її творців, жанрові особливості пісенної музики (у вокальних та інструментальних творах);
- розвивати музичний слух, збагачувати пісенний репертуар дітей;
- виховувати любов до пісні.

Обладнання: малюнки співака, композитора, поета, героїв українських народних пісень.

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

Знов святковий настрій в нас, знов радіє перший клас.

II. Актуалізація опорних знань.

Послухайте вірш. Складіть з букв пропущене слово — і дізнаєтесь, про що будемо вести мову на уроці.

У віконце залетіли,
всіх до співу запросили...
Хто це завітав до нас,
і чому співа весь клас?
Підкажу вам, любі діти:
мандрували білим світом
і, як пташки навесні,
залетіли в клас.... (*пісні*)

Так, піснями в будні й свято
здавна рідний край багатий.

Є в них усмішка та ласка,
смуток та чарівна казка...

III. Вивчення нового матеріалу.

- Пригадайте, що таке пісня.
- За якими ознаками її можна впізнати?

Робота з підручником (с. 87).

- Розгляньте малюнки. Розкажіть, хто складає та виконує пісні.
- Пригадайте, як будуються пісні.

IV. Слухання музики (віночок українських пісень у сольному, ансамблевому та хоровому виконанні).

Послухайте українські народні пісні.

- В якому виконанні вони звучать?
- Які почуття викликає у вас музика? (Радість, сум, любов.)

Робота в групах.

1-ша група

- Проплескуйте музичний пульс пісні.

2-га група

- Підспівуйте мелодію.

3-тя група

- Придумайте танцювальні рухи.

V. Фізкультхвилинка.

(Танцювальні рухи під музику).

VI. Розучування пісні «Пісенька про пісеньку» (слова Н.Найдьонової, музик Т.Попатенко).

- Якому «музичному киту» присвячено цей твір?
- Чому «пісенька нам потрібна всім»?
- Який характер музики?
- З яким настроєм слід виконувати цю пісню?
- Виконання пісні з оплесками або ритмічним супроводом.

VII. Підсумок уроку.

І.Л.Корнєєва,

учитель музичного
мистецтва Черкаської спеціалізованої
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 33
ім. В. Симоненка Черкаської міської ради

Урок 23

Тема уроку. Співуча, чудова пісенна розмова.

Мета: формування **ключових компетентностей:** загальнокультурна компетентність (духовно-моральні основи життя людини, оволодіння досягненнями культури);

предметних компетентностей:

- поглибити уявлення учнів про музику пісенного типу та її використання в інструментальних творах,
- розвивати навички активного сприйняття музичного твору,
- виховувати любов до музики, до пісні.

Музичний матеріал:

- «Зяблик» (муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної),
- «Пісенька про пісеньку» (муз. Т. Попатенко, сл. Н. Найдьонової).
- французька народна пісня «Танець каченят»,
- «Колискова»,

- С. Прокоф'єв. Марш,
- П. Чайковський «Осінь пісня».

Тип уроку: поглиблення теми.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

II. Актуалізація опорних знань.

— Послухайте вірш. Про що в ньому йдеться?

Пісенна країна — співуча, чудова,
Дзвенить солов'їно пісенна розмова.
Там вечір співає зіркам колискові,
а в хатах лунають колядки святкові.
Там сонце вітають замріяні ранки,
весну стрічають грайливі веснянки.

— Які пісні згадуються у вірші? Коли їх виконують?

Є різні види пісень: колискові, колядки, щедрівки, веснянки. Головною ознакою пісні є мелодійність, наспівність.

III. Оголошення теми і мети уроку.

— Сьогодні нас знову запрошує у гості пісня.

— Пригадайте, яку пісню ми вчили на попередньому уроці.

1. Розспівування.

2. Виконання пісні «Пісенька про пісеньку» (муз. Т. Попатенко, сл. Н. Найдьонової).

— Ознакою цієї пісні є мелодійність, наспівність.

Але є пісенна музика, яка звучить без слів. Її можна почути в інструментальних творах.

3. Робота над фрагментом оповідання В. Сухомлинського «Все в лісі співає» (підручник, с. 91).

— Послухайте оповідання. Які пісні співали дерева у лісі?

Все в лісі співає

Весною ми пішли в ліс. Повіяв легенький вітерець, і всі дерева заспівали. У кожного була своя пісня. Береза співала ніжну пісню. Слухаючи її, хотілося підійти до білорогої красуні та обійняти її. Дуб співав мужню пісню. Коли ми слухали її, нам хотілося бути сильними, відважними. Верба співала задумливу пісню. Ми подумали, що прийде осінь і листячко з дерев опилеться.

Ось які пісні почули ми в лісі.

— Хто співав ніжну пісню? Якою була пісня верби, дуба?

— Чи можна за допомогою музики передати характер цих пісень?

— Пригадайте інструментальні твори.

— Який із запропонованих творів відповідає ніжній пісні берізки? («Коліскова» Л. Ревуцького). Який відтворює задумливу пісню верби? («Осінь пісня» П. Чайковського). А от мужній пісні дуба відповідає «Марш» С. Прокоф'єва.

4. Повторне слухання фрагментів музичних творів.

IV. Розучування пісні «Зяблик» (муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної).

1. Виконання пісні вчителем.

— Яка ця музика, за характером? (Весела, грайлива, лагідна, добра...)

— Про кого співається в пісні?

— Які птахи у ній згадуються?

— Яку пісню співає зяблик? Що він вчить? Які ноти співає?

2. Розучування пісні за строфами.

(Вчитель звертає увагу на висхідний рух пісеньки зяблика у першому куплеті й низхідний — у другому).

— Покажіть рукою, як рухається мелодія пісеньки зяблика у першому та другому куплеті.

3. Виконання пісні «у ролях».

(Вчитель ділить клас на три групи. I — виконує заспів, II — пісню зяблика, III — слова сороки).

V. **Фізкультхвилинка** (танцювальні рухи під музику «Танець каченят»).

— Який характер музики?

— Чи сподобалась вона тобі?

— Який настрій створює пісня?

(Розучування танцювальних рухів під музику).

VI. Підсумок уроку.

І.Л.Корнєєва,
учитель музичного
мистецтва Черкаської спеціалізованої
загальноосвітньої школи I-III ступенів № 33
ім. В. Симоненка Черкаської міської ради

Урок 24

Тема уроку. Царина музики та слова.

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: духовно-моральні основи життя людини, оволодіння досягненнями культури;

міжпредметні естетичні компетентності: оцінювати предмети і явища, їх взаємодію, що формується під час опанування різних видів мистецтва;

предметних компетентностей:

- дати уявлення про оперу як жанр, в основу якого покладені музичне й літературне мистецтва;

- Розвивати вокальні, хорові навички, розвивати ритмічний слух, увагу, вміння висловлювати свою думку та почуття,

- виховувати інтерес до музики.

Музичний матеріал:

• М. Лисенка. Уривки з опери «Коза-Дерева»,

• «Наша мама» (муз. В. Іванникова, сл. О. Фадєєвої).

• «Зяблик» (муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної)

Тип уроку: поглиблення теми.

Структура уроку:

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація знань.
3. Повідомлення теми.
4. Викладення нового матеріалу.
5. Слухання музичного твору.
6. Аналіз прослуханого твору.
7. Вокально-хорова робота.
8. Підсумок уроку.

Хід уроку

I. Організаційна частина. Музичне вітання.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Вступна бесіда.

— Сьогодні до нас у гості знову завітала казка.

Послухайте уривок і назвіть її головних героїв.

«Жили собі Дід і Баба. А в них — Коза, дуже вперта і вередлива. Нікого не слухалася.

За це Дід вигнав її з домівки.

Побігла Коза-Дере́за до лісу й оселилася у хатинці...»

— Пригадайте персонажів казки. Що трапилося далі?

— Коли ви розповідали мені казочку, то промовляли слова її героїв.

Але є мистецтво, де всі персонажі лише співають. Воно називається опера.

Отже, опера — це музична вистава, в якій всі персонажі співають.

2. Слухання музики («Пісня Лисички» з опери «Коза-Дере́за» М. Лисенка).

— Український композитор Микола Лисенко написав за цією казкою оперу «Коза-Дере́за».

— Послухайте уривки з опери «Коза-Дере́за».

— Про що співає Лисичка?

— Яка її пісенька? (Весела, грайлива, лагідна, добра).

— Якою зображено Лисичку? (Веселою, бадьорою, енергійною).

3. Фізкультхвилинка. (Виконання «Пісні Лисички» з проплескуванням її пульсу).

Проспівайте «Пісню Лисички». Покажіть рукою, як рухається мелодія на початку пісні.

4. Розучування пісні «Наша мама» (муз. В. Іванникова, сл. О. Фадєєвої).

— Посліпайте пісню «Наша мама». Про кого у ній йдеться?

— Доберіть характер виконання цієї пісні.

1. Виконання пісні вчителем.

2. Розучування пісні строфами.

3. Хорове виконання.

5. Повторення пісні «Зяблик» (муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної).

III. Підсумок уроку.

І.Л.Корнєєва,

учитель музичного

мистецтва Черкаської спеціалізованої

загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 33

ім. В. Симоненка Черкаської міської ради

Урок 25

Тема уроку. Весняні мелодії.

Мета: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;

міжпредметні естетичні компетентності: виявляти естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини;

предметних компетентностей:

- формувати уявлення про веснянки як вид обрядових пісень, продемонструвати інші зразки весняних картин у музиці, викликати інтерес до традицій українського народу;

- розвивати музичний слух,

- виховувати шанобливе ставлення до народних звичаїв.

Музичний матеріал:

• українська народна пісня «Вийди, вийди, сонечко»,

• В. Барвінський «Сонечко»,

• «Повертайся, ластівко» (муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського),

• «Наша мама» (муз. В. Іванникова, сл. О. Фадєєвої).

Тип уроку: поглиблення теми.

Структура уроку:

9. Організаційний момент.

10. Актуалізація знань.

11. Повідомлення теми.
12. Викладення нового матеріалу.
13. Слухання музичного твору.
14. Аналіз прослуханого твору.
15. Вокально-хорова робота.
16. Підсумок уроку.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

II. Актуалізація опорних знань.

— Сьогодні до нас у гості завітала незвичайна красуня. Хто це?

Тане сніжок, квітне лужок,
день прибуває. Коли це буває? (*Навесні*)

— Який настрій у вас викликає весна? (Веселий, бадьорий, радісний, піднесений.)

— Що ви уявляєте, коли ми говоримо про весну?

III. Оголошення теми уроку.

— Ми з вами багато вивчаємо і співаємо народних пісень.

— Які пісні називаються народними?

— Коли виконуються колядки чи щедрівки?

З давніх-давен люди зустрічали весну піснями, які поєднували з іграми танцями,

— Розташуйте букви в порядку зростання цифр і складіть з них слово.

— То як називалися пісні, пов'язані з настанням весни? (*Веснянки.*) Слово «веснянка» українського походження. Найдавніші веснянки — гаївки, назва їх походить від слова «гай». Як тільки починали танути сніги, дівчатка і хлопчики вибігали у гайок, співали пісні, прохаючи весну швидко повернутися.

Гра «Я — композитор».

— Уявіть, що ви композитори — автори веснянки.

— Який би був настрій, характер веснянки? Створіть свою веснянку.

— У дівчини-весни є найкращий помічник — сонечко.

Розспівування.

Слухання української веснянки «Вийди, вийди, сонечко».

Фізкультхвилинка (виконання веснянки із танцювальними рухами).

Слухання музики (В. Барвінський «Сонечко»).

— Сонечко дарує радість і життя всьому на Землі. Тому люди з давнини ставляться до сонця з шанобою і вдячністю. А дівчора залюбки співає йому пісні.

Теплому, ласкавому сонечку присвятив музичну п'єсу український композитор Василь Барвінський.

— Послухайте музику. Опишіть її характер.

— Яке враження справив на вас твір?

— Який настрій він викликав?

— Яку знайому мелодію ви почули у творі?

— Як вона змінюється впродовж звучання?

Розучування пісні «Повертайся, ластівко» (муз. В.Верменича, сл. М.Сингаївського).

— Із настанням весни люди з нетерпінням чекали повернення птахів — вісників весни, які на своїх крилах приносили надію на тепло, сонце, краще життя.

— Відгадайте загадку і скажіть, що це за птахи:

Привітали нас піснями із весною

та живуть з нами під стріхою одною. (*Ластівки*)

— Сьогодні на уроці ми ознайомимось з піснею про ластівку.

1. Виконання вчителем.
2. Аналіз змісту пісні.
3. Розучування за музичними фразами.
4. Хорове виконання.

Повторення пісні «Наша мама» (муз. В. Іванникова, сл. О. Фадєєвої).

IV. Підсумок уроку.

Бажаю вам бути спостережливими, милуватись весняною красою, слухати пісні пташок. Успіхів у спілкуванні з матінкою-природою!

І.О.Шведенко,
учителя музичного
мистецтва Леськівської загальноосвітньої
школи I-III ступенів Черкаської районної ради

Урок 26

Тема. Урок весняний (підсумковий)

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: особливості національної і загальнолюдської культури в побутовій і культурно-дозвіллевій сфері, оволодіння досягненнями культури;

міжпредметні естетичні компетентності: виявлення естетичного ставлення до світу в різних сферах діяльності людини, оцінювати предмети і явища, їх взаємодію, що формується під час опанування різних видів мистецтв;

предметних компетентностей:

- допомогти учням продемонструвати свої виконавські досягнення, повніше засвоїти емоційну сферу, самовиразитися;

- поглибити розуміння учнями зв'язків музики (мистецтва) з навколишнім середовищем; допомогти усвідомити, що музика є необхідною складовою життя людини;

- виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Тип уроку: урок-узагальнення.

Хід уроку

Учні входять до класу під музику

1. Організаційний момент

Перевірка готовності до уроку

Музичне вітання

2. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. На уроках музичного мистецтва ви дізналися, що музика може зображувати різні рухи, картини природи, передавати настрій та почуття людини. Музика іноді буває навіть звукозображальною. Настав час перевірити, як ви засвоїли ці знання.

3. Основна частина

Учитель (декламує вірш)

Ми у ігри різні грали,

Танцювали і співали,

А тепер пора згадати

Все, що треба пам'ятати.

Хто і як малює музичні картини?

Чому їх не розглядають, а слухають?

Хто і як слухає музику?

Хто і як виконує музику?

Що потрібно знати виконавцеві, щоб прочитати музику?

Звісно, ноти та ритм — тривалість звуків.

А чи пам'ятаєте ви, які тривалості звуків існують?

Гра «Телевізор»

Учитель. Уявіть, ви повернулися додому, увімкнули телевізор, а на екрані — знаки. Уважно розгляньте їх та запам'ятайте.

♦ *Що це за знаки? Назвіть їх та проплескайте.*

І П П І

П П П І

Гра «Композитор»

1. Простукати пульс віршика: сильна доля — плескати, слабка — тупати ногою.

Тепер, діти, будемо грати,

Віршики ритмізувати,

Плескати, стукати,

І ногою тупати.

2. Скласти власну мелодію на цей текст.

Любе сонце в небі сяє,

В хоровод усіх збирає.

Розучування кращого варіанта мелодії зі словами

Гра «Оркестр»

Учитель. Як шанувальники музики, об'єднайтеся в оркестр дитячих інструментів і виконайте супровід до цієї поспівки:

Мелодія яскраво сяє,

А супровід допомагає.

Розучування та виконання на бубоні та брязкальцях ритмічного супроводу до поспівки зі співом.

Творча гра «Концерт»

Виконання раніше вивчених пісень.

Творча гра «Упізнай музичний портрет».

Учитель. Коли ми мандрували країною Музики, то впізнали в ній різні настрої, почули невеличкі музичні історії, побачили картини природи. Мандруючи цією країною, ми залюбки співали, крокували та танцювали, у ній ми навіть бачили різні портрети. Чи не так? Тож вирушаймо до галереї музичних портретів. (На дошці — ілюстрації до музичних творів).

Завдання: обрати малюнок-ілюстрацію до твору, що звучить, та пригадати його назву.

Відкрийте нам один секрет:

Так чий музичний цей портрет?

Якщо хтось зміг його впізнати —

Попросимо нам показати.

4. Підбиття підсумків уроку.

Учитель. Сьогодні на уроці ви побували в ролі композиторів, виконавців і слухачів. Об'єднала всіх вас у цьому музиканта.

• Що вам найбільше сподобалося на уроці?

• Що вам більше подобається: виконувати, слухати або самим складати музику?

Ви добре працювали сьогодні на уроці, були дуже активними. Я вважаю, що ви справжні шанувальники музичного мистецтва!

Учні виходять із класу під музичний супровід.

Урок 27

Тема. Музика нашого краю.

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: особливості національної і загальнолюдської культури в побутовій і культурно-дозвіллевій сфері, оволодіння досягненнями культури;

міжпредметні естетичні компетентності: виявлення естетичного ставлення до світу в різних сферах діяльності людини;

предметних компетентностей:

- актуалізувати і поглибити знання першокласників про народну та композиторську музику України;

- розвивати вокально-хорові та музично-ритмічні навички;

- виховувати глибокі почуття любові до пісні, рідного краю, свого роду.

Обладнання: портрети українських композиторів, малюнки українки та українця; музичний матеріал: український народний танець «Козачок», пісня М. Ведмедері «Намалюю Україну».

Тип уроку: поглиблення теми.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

Знов звучить сьогодні пісенька дзвінка, музика ця гарна, лагідна така.

II. Актуалізація опорних знань.

Добрий день вам, козачата, хлопці та дівчата. Добрий день вам, добрий день вам, будемо співати.

— Сьогодні до нас на урок завітали Іванко і Марійка.

Це українські діти, які дуже люблять свій край. Вони запрошують нас більше дізнатися про музичну історію нашого народу, його минуле і сучасне.

Які всі діти, Іванко і Марійка дуже люблять співати і танцювати. Особливо їм до вподоби українська музика — народна або авторська.

III. Оголошення теми уроку.

1. Бесіда.

— Як називається людина, яка створює музику?

— Розгляньте портрети українських композиторів (підручник, с. 104).

— Які музичні твори належать цим авторам? Підказки шукайте на малюнках.

Левко Ревуцький «Колискова», Микола Лисенко «Коза-Дерева», Василь Барвінський «Сонечко».

2. Гра «Впізнай портрет» (зошит, с. 50).

— Розгляньте портрети українських композиторів і підпишіть їх.

— Покажіть стрілочками, які твори належать цим авторам.

3. Музична вікторина (за творами українських композиторів, зошит, с. 50).

— Послухайте твори українських композиторів і пригадайте їхні назви. Обведіть малюнки до цих творів у зошиті (с. 50).

— Чи може музика впливати на настрій людини?

— Який твір вам подобається більше?

— Чим відрізняється музика цих творів?

— Яких ще українських композиторів ви знаєте?

— Що вам відомо про народну музику? Хто є її автором?

IV. Фізкультхвилинка (виконання прослуханих творів на вибір дітей).

V. Слухання музики (український народний танець «Козачок»).

Козачок — веселий, швидкий танець. Його придумали українські воїни — козаки, тому танець здобув таку назву. Козачок виконують парами.

- Опишіть характер музики. Який її темп?
- Яке почуття викликає музика танцю?
- Якими словами його можна передати?
- Спробуйте визначити музичні інструменти.
- Проплескайте спочатку ритмічний рисунок танцю, а потім — його пульс.

VI. Розумування пісні «Намалюю Україну» (муз. М. Ведмедері, сл. Н. Олійника).

– Уявіть, що ви — художники. Вам треба намалювати свою Батьківщину. Що зобразите на своїй картині?

- Послухайте пісню «Намалюю Україну» і опишіть, яку картину ви уявили.
- Які почуття до рідного краю передано в музичному творі?
- Чим подобається вам ця пісня?
- З яким настроєм слід її виконувати? Пригадайте пісні, в яких виражено подібний настрій.

VII. Закріплення вивченого.

- Пригадайте українські народні твори за малюнками у зошиті (с. 51).
- Обведіть малюнки до танців зеленим олівцем, а малюнки до пісень — червоним.

VIII. Підсумок уроку.

- Які українські пісні вам особливо сподобалися?
- Які пісні називаються композиторськими?
- Які українські народні танці ви знаєте?

М.О.Бабич,

учитель музичного
мистецтва Золотоніської спеціалізованої
школи № 1 Золотоніської міської ради

Урок 28

Тема. Дивовижні інструменти.

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;

предметних компетентностей:

- узагальнити й поглибити знання-учнів щодо призначення музичних інструментів, їх ролі у «житті» музичного твору і музичному мистецтві;
- розвивати музичний та ритмічний слух;
- виховувати інтерес і любов до мистецтва, потребу в спілкуванні з ним.

Обладнання: малюнки різних музичних інструментів, портрет В.А. Моцарта, дитячі музичні інструменти, музичний матеріал: В.А. Моцарт «Маленька нічна музика», білоруська народна пісня «Савка та Гришка».

Тип уроку: поглиблення знань.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

Прийшла знов музика до нас, уважним буде перший клас.

II. Актуалізація опорних знань.

– Послухайте вірш. Про які інструменти в ньому розповідається? Зал. Концерт. На сцену вийшли інструменти дивовижні. Хтозна, що з ними робити? Може, в стіну цвях забити, може, поратись в городі чи прибрати у господі, чи полагодити хату, чи картину

малювати?.. Ні, це інші інструменти: за наказом диригента їх беруть музики в руки і дарують людям звуки!

– Як називаються інструменти, які «дарують» музику? Чому вони названі дивовижними?

III. Оголошення теми уроку.

– На сьогоднішньому уроці ми помандруємо у царство музичних інструментів.

Музичні інструменти — це пристрої для виконання музики.

1. Гра «Юні музиканти» (зошит, с. 52).

– Давайте з вами створимо невеличкий оркестр. Але вам необхідно дописати потрібні букви у порожні клітинки:

ІНСТРУМЕНТИ

Яке слово утворилось?

– Розфарбуйте лише малюнки музичних інструментів. Назвіть їх.

2. Розспівування.

Грає Мурчик на баяні, зайчик наш на барабані.

А ведмедик на трубі грає весело собі.

Будеш нам допомагати, будем разом усі грати.

3. Гра «Відгадай, чий голосок».

— Опустіть голівки на парти, заплющіть очі. Відгадайте, на чому я граю.

(Вчитель грає на різних музичних інструментах, а діти впізнають їх за звучанням).

IV. Слухання музики (В.А. Моцарт «Маленька нічна музика»).

Вольфганг Амадея Моцарта називали музичним дивом. У 4 роки він вже грав на музичних інструментах і писав музику. Майстерно грав хлопчик на клавесині («прадід» сучасних піаніно і рояля), скрипці, органі, флейті...

– Послухайте музику і скажіть, які інструменти звучать.

– Яка ця музика?

Що ви відчуваєте, слухаючи цей музичний твір? Яке враження на вас справила ця музика?

Які почуття у вас вона викликає? Розмалуйте їх різними кольорами.

Радість		Щастя		Схвильованість
---------	--	-------	--	----------------

Настрій		Сум		Приємні спогади
---------	--	-----	--	-----------------

V. Розучування білоруської народної пісні «Савка та Гришка».

1. Виконання пісні вчителем.

– Чому пісня названа жартівливою?

– Чи завжди доречно фати на музичних інструментах?

– Коли цього не слід робити?

2. Розучування пісні за куплетами.

– Як потрібно виконувати пісню, щоб передати її характер і настрій: повільно, грайливо, з сумом, рухливо, спокійно, святково? *(Діти вибирають правильну відповідь на аркушах паперу у вигляді музичних інструментів.)*

3. Спів пісні у парах, по рядах, по групах (хлопчики, дівчатка).

VI. Закріплення вивченого.

1. Робота в зошиті (с. 53).

– Пригадайте пісні за малюнками і проспівайте їх. Запишіть, які музичні інструменти згадуються у цих піснях.

2. Гра «Карооке».

(Виконання пісень «Веселий музикант» або «Ой заграйте, дударики» з оплесками, рухами або супроводом на дитячих і народних музичних інструментах).

VII. Підсумок уроку.

Багато ви нового узнали і дуже грамотними стали. Ви музику не забувайте, читайте, слухайте, співайте. Хай другом музика вам буде: вона потрібна добрим людям.

М.О. Бабич,

учитель музичного
мистецтва Золотоніської спеціалізованої
школи № 1 Золотоніської міської ради

Урок 29

Тема. Про барабани і труби.

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: особливості національної і загальнолюдської культури в побутовій і культурно-дозвіллевій сфері;

міжпредметні естетичні компетентності: оцінювати предмети і явища, їх взаємодію виявлення естетичного ставлення до світу в різних сферах діяльності людини;

предметних компетентностей:

- дати уявлення про ударні та духові інструменти, ознайомити із найбільш поширеними інструментами цих груп;
- розвивати вокально-інтонаційні навички, почуття ритму;
- виховувати естетичні смаки, любов до прекрасного.

Обладнання: малюнки ударних та духових інструментів, іграшкові музичні інструменти, музичний матеріал: українські мелодії у виконанні ансамблю сопіларів, С. Дяченко «Дзвіночок».

Тип уроку: урок поглиблення знань.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

Добрий день, добрий час, любить музику наш клас.

II. Актуалізація опорних знань.

– На сьогоднішньому уроці я пропоную вам побути у ролі музикантів.

– А хто такі музиканти?

– На яких інструментах вони грають?

Наші музиканти будуть грати лише на деяких з них.

– Послухайте вірш, розв'яжіть ребуси — і ви дізнаєтесь, про які інструменти ми сьогодні поговоримо.

От дива: їх б'ють, штовхають,
а вони звучать і грають!

Є там ложки і тарілки
(ті, що в кухні, — не такі!).

Круглий бубон і трикутник,
барабан — сурми супутник.

Є дзвіночки — різні-різні,
і литаври трохи грізні.

Всі дзвінкоголосі, гарні,
називаються — (ударні).

Загули, заграли труби:
флейти і басисті туби,
сопілки і саксофони,

сурми і хрипкі тромбони...'
Все це — давні та нові
інструменти — (духові).

III. Оголошення теми уроку.

— Отже, на сьогоднішньому уроці ми ознайомимось із двома групами музичних інструментів. Давайте їх пригадаємо, розв'язавши ребуси.

1. Робота в зошиті (с. 54).

— Чому духові та ударні інструменти отримали таку назву?

— Зобразіть голосом їх звучання.

— Розфарбуйте ударні інструменти червоним олівцем, а духові — жовтим.

2. Гра «Юні музиканти».

(Одні діти грають на іграшкових ударних або духових інструментах, інші відгадують їх назви.)

3. Фізкультхвилинка. (Діти імітують гру на різних інструментах.)

IV. Слухання музики (укр. народні мелодії у виконанні ансамблю сопілкарів).

— Послухайте вірш-загадку. Поміркуйте, про який інструмент у ньому йдеться.

Я чарівний голос маю,

наче пташечка співаю.

Моя пісенька красива —

то весела, то журлива.

А зробили мене з гілки

і дали ім'я (сопілка).

– Чи доводилось вам чути сопілку? Де?

– Яке враження справила на тебе музика?

– Який настрій створила?

– Чи знаєш ти, як грають на сопілці?

V. Розучування пісні «Дзвіночок» сумського композитора Сергія Дяченка.

1. Робота над загадкою.

Є помічник у школі в нас. Коли заходить учитель в клас, усіх скликає на урок дзвінкоголосий наш (дзвінок). А ще дзвіночок — це ударний інструмент, який робить музику дзвінкою і мелодійною.

2. Виконання пісні вчителем.

– Який голосок у дзвіночка?

– Що відбувається навколо, коли він дзвенить?

– Як слід виконувати цю пісню, щоб передати її характер?

– Чого вчить ця пісня?

3. Розучування пісні.

4. Виконання пісні (приспів діти співають двічі, 2-й раз — із супроводом на дзвіночках).

VI. Підсумок уроку.

Л.І. Андрущенко,
учитель музичного
мистецтва Черкаської спеціалізованої
школи № 20 Черкаської міської ради

Урок 30

Тема. Про скрипку та її сім'ю.

Мета: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: особливості національної і загальнолюдської культури в побутовій і культурно-дозвіллевій сфері, оволодіння досягненнями культури;

громадська компетентність: усвідомлення своєї належності до етносоціального й соціо-культурного середовища;

предметних компетентностей:

- ознайомити учнів з найбільш поширеними музичними інструментами струнної групи, їх звучанням;
- розвивати вміння розрізняти елементи музичної мови,
- виховувати вміння слухати музику.

Обладнання: малюнки музичних інструментів ударної, духової та струнної групи, музичний матеріал: А. Вівальді «Весна», К. Сен-Санс «Лебідь», «Слон», українська народна пісня «Два півники», пісні з мультфільмів.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Музичне вітання.

Знов святковий настрій в нас, знов радіє перший клас!

II. Актуалізація опорних знань.

— Пригадайте, про які музичні інструменти ми вели мову на попередньому уроці.

— До якої групи вони належать?

Гра «Знайди родичів».

— Розподіліть музичні інструменти на дві групи — ударні та духові.

(На дошці малюнки: флейта, саксофон, сурма, барабан, бубон, дзвіночки, трикутник, сопілка, скрипка.)

— Який інструмент зайвий? Чому?

III. Оголошення теми уроку (звучить фрагмент скрипкового концерту «Весна» з циклу «Пори року» А. Вівальді).

1. Вступна бесіда.

Скрипку називають королевою музики. Її голос дуже виразний і співучий. У скрипки велика родина: віолончель, арфа, бандура, балалайка, гітара... Усі ці інструменти мають струни (вчитель вивішує малюнки на дошці).

2. Робота над ребусом.

Розташуйте літери по порядку (за цифрами) і дізнайтеся, як називаються інструменти цієї групи.

¹ С	Н	Т	Н	Р	І	У
----------------	---	---	---	---	---	---

3. Робота в зошиті (с. 56)

— Подумайте, чим схожі всі зображені інструменти. Впишіть у клітинки, що є в кожного з них. *(Струни.)*

4. Гра «Юні музиканти».

(Діти імітують гру на бандурі, скрипці, гітарі, балалайці, кобзі, арфі).

IV. Фізкультхвилинка (танцювальні рухи під музику).

V. Слухання музики (К. Сен-Санс «Лебідь», «Слон»).

— Ви вже сьогодні чули, як звучить скрипка. Але у неї ще є родичі віолончель і контрабас *(вчитель показує малюнки).*

Віолончель значно більша за розмірами від скрипки. Її звучання соковите, співуче. Якщо скрипку музиканти тримають горизонтально на плечі, то віолончель ставлять вертикально. Виконавець грає сидячи, помістивши інструмент поміж колін.

А от інструмент, більший від скрипки в десять разів, зветься просто — **контрабас**. Грати на ньому доводиться стоячи. Це найбільш низький за звучанням музичний інструмент серед групи струнних.

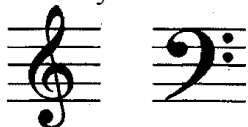
Послухайте п'єси французького композитора Каміля Сен-Санса «Лебідь», «Слон».

Порівняйте звучання віолончелі та контрабаса, які створюють музичні «портрети» лебедя і слона.

1. Робота в зошиті (с. 57).

— Пригадайте музичні твори за малюнками.

Обведіть інструмент із низьким звучанням коричневим олівцем, а з більш високим — жовтим. Струнні інструменти скрипка і контрабас дали назви двом музичним ключам: скрипковому і басовому.

VI. Розучування української народної пісні «Два півники».

– Послухайте українську народну пісню «Два півники». Про який струнний музичний інструмент у ній згадується?

1. Виконання пісні вчителем.
2. Розучування за куплетами.
3. Виконання пісні з елементами театралізації.

– Придумайте, як розіграти виставу за цією піснею. Показуйте рухами дії її героїв.

VII. Закріплення вивченого.

1. Робота з підручником (с. 119).

- Розгляньте малюнки. Герої з яких мультфільмів на них зображені?
- Пригадайте за малюнками пісні та проспівайте їх.

2. Виконання пісень із мультфільмів.

(Діти супроводжують спів танцювальними рухами, оплесками (музичний пульс) або ритмічним супроводом.)

3. Гра «Міні-театр».

(Вчитель розподіляє учнів на три групи — танцівники, співаки, музиканти). Діти виконують пісню із мультфільми у ролях.)

VIII. Підсумок уроку.

- З якою групою музичних інструментів ви сьогодні ознайомились?
- Назвіть родичів скрипки.
- Розкажіть, що станеться з мультфільмами, якщо зникне музика.

Л.І. Андрущенко,
учитель музичного
мистецтва Черкаської спеціалізованої
школи № 20 Черкаської міської ради

Урок 31

Тема. Рояль і його друзі.

Мета: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: особливості національної і загальнонародської культури в побутовій і культурно-дозвіллевій сфері, оволодіння досягненнями культури;

громадської компетентності: усвідомлення своєї належності до соціально-культурного середовища;

міжпредметні естетичні компетентності: виявлення естетичного ставлення до світу в різних сферах діяльності людини;

предметних компетентностей:

- ознайомити першокласників з найбільш поширеними музичними інструментами клавійної групи;
- розвивати навички активного слухання музики;
- виховувати та формувати художній смак, музичні інтереси дітей.

Обладнання: малюнки музичних інструментів чотирьох груп: ударні, духові, струнні, клавішні, музичний матеріал: Ф. Шопен «Полонез», А. Вівальді «Весна», Ю. Михайленко «Грає веснонька».

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Музичне вітання.

Добрий день, весняний день,

знов чекаємо пісень.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Гра «Магазин».

Сьогодні я запрошую вас у магазин музичних інструментів. Але у продавця дуже багато роботи. Допоможіть йому розкласти інструменти на три полицки:

Ударні Духові Струнні

2. Слухання фортепіанної музики (Фридерик Шопен «Полонез»).

У магазині зазвучала чудова музика. На якому інструменті її виконують?

Розшифруйте ребус.

ф	о	р	т	е	п	і	а	н	о
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

— Які музичні інструменти так називають?

III. Оголошення теми уроку.

На сьогоднішньому уроці ми ознайомимось із групою клавішних музичних інструментів.

– Чому вони так називаються?

– Які клавішні музичні інструменти схожі між собою?

1. Робота в зошиті (с. 58).

– Розгляньте зображення музичних інструментів. Обведіть лише клавішні.

– Що вам відомо про ці клавішні інструменти?

– Які з них звучать однаково?

2. Гра «Юні піаністи» (зошит, с. 59).

– Розгляньте фортепіанну клавіатуру. Підпишіть білі клавіші за зразком.

– Співайте ноти і покажіть відповідні клавіші на малюнку.

3. Слухання звучання клавіш і сольфеджування нот у межах першої октави.

До, ре, мі, фа, соль, ля, сі - треба знати ноти всі. Якщо добре їх всіх знаєш, гарно пісню заспіваєш.

IV. Фізкультхвилинка.

V. Розучування пісні «Грає веснонька!» (муз. Ю. Михайленка, сл. В. Буряка-Довганя).

1. Виконання пісні вчителем.

– Який настрій створює ця пісня?

– Доберіть для неї характер виконання. (*Повільно, енергійно, ніжно, схвильовано, весело.*)

– На яких музичних інструментах фала веснонька?

2. Розучування пісні.

3. Виконання пісні з імітацією гри на музичних інструментах (цимбалах, трембіті, сопілці, дзвіночках).

VI. Слухання музики (Антонів Вівальді «Весна»).

1. Вступна бесіда.

— Антоніо Вівальді — італійський композитор. Він створив багато творів, серед яких — «Пори року». Твір складається з чотирьох частин — стільки ж є пір року. Ця музика була написана для скрипок. А згодом її стали виконувати на органі.

Орган — духовий клавішний музичний інструмент. Справжній цар музичних інструментів: як за своїми розмірами, так і за силою трубного голосу. Кожна труба, в яку

потрапляє повітря, має свій особливий, завжди той самий за висотою звук. Музикант натискає на клавіші, а звучать труби.

- Послухайте фрагмент частини «Весна» з твору «Пори року».
- Опишіть звучання цього інструмента.

VII. Підсумок уроку.

- З якою групою музичних інструментів ви ознайомились?
- Назвіть представників цієї групи.

Л.І. Андрущенко,
учитель музичного
мистецтва Черкаської спеціалізованої
школи № 20 Черкаської міської ради

Урок 32

Тема. Інструменти збираються разом.

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: особливості національної і загальнолюдської культури в побутовій і культурно-дозвіллевій сфері, оволодіння досягненнями культури;

міжпредметні естетичні компетентності: оцінювати предмети і явища, їх взаємодію, що формується під час опанування різних видів мистецтв, виявлення естетичного ставлення до світу в різних сферах діяльності людини;

предметних компетентностей:

- актуалізувати поняття «оркестр», дати початкове уявлення про основні види оркестрів;
- розвивати музичні здібності учнів, музичний слух та ритм;
- виховувати любов до Батьківщини, гордість за український народ, повагу до його минулого.

Обладнання: малюнки музичних інструментів, музичних оркестрів, музичний матеріал: український народний танець «Аркан», Є. Юцевич «Марш», А. Філіпенко «Вічний вогонь».

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Музичне вітання.

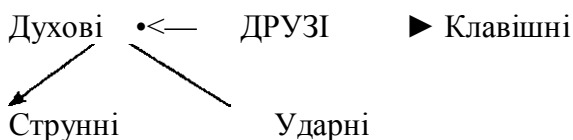
Добрий день, чудовий час,
пісня знову кличе нас.

II. Актуалізація опорних знань.

З якими групами музичних інструментів ми ознайомились на попередніх уроках?

1. Гра «Знайди друзів».

— Перед вами на дошці малюнки різних музичних інструментів.
Об'єднайте їх за групами.

— Як ви вважаєте, який із музичних інструментів звучить найкраще?

2. Робота над казкою «Чий голос найкращий?» (Підручник, с. 125)

- Які інструменти зібралися разом?
- Чим особливий «голос» кожного з них? Чому вони посварилися?
- Хто розв'язав суперечку? Що зробив диригент?

Ш. Оголошення теми уроку.

– Уявіть, що побажання диригентської палички здійснилося, і всі інструменти грають разом.

– Робота в зошиті (с. 60).

– Розв'яжіть ребус і запишіть, як називається великий інструментальний колектив (оркестр).

– Пригадайте, які види оркестрів існують. (*Духовий, струнний, оркестр народних інструментів, симфонічний оркестр — у ньому є інструменти різних груп — струнні, ударні, духові.*)

2. Гра «Що зайве» (зошит, с. 60).

— Пригадайте, які види оркестрів існують. Закресліть неправильну відповідь. (*Дерев'яний*).

3. Гра «Створи оркестр» (зошит, с. 61).

– Розподіліть музичні інструменти між різними видами оркестрів.

– Пригадайте, як називається найбільший з оркестрів. Запишіть його назву. (*Симфонічний.*)

IV. Фізкультхвилинка (імітація гри на різних музичних інструментах).

V. Слухання музики (український народний танець «Аркан»; «Марш» Євгена Юцевича).

— Послухайте танець «Аркан» у виконанні оркестру українських народних інструментів. Це старовинний, швидкий гуцульський танець. Виконують його лише чоловіки. Поступово вони утворюють коло, поклавши руки на плечі один одному.

– Опишіть характер музики.

– Який настрій створює музика швидкого і запального танцю?

– Які музичні інструменти звучать?

– Розгляньте малюнки, інструментів у підручнику (с. 127).

– Назвіть, які серед них ударні, духові, струнні.

– Чи чули ви, як звучить духовий оркестр (розгляд ілюстрації у підручнику, с. 128).

Дуже часто такий оркестр виконує марш.

Послухайте «Марш» українського композитора Євгена Юцевича.

– Яке враження на вас справила музика?

– Де можна почути духовий оркестр?

– Подумайте, чому він найчастіше звучить просто неба.

– Хто найчастіше крокує під маршову музику? (*Солдати.*)

VI. Розучування пісні «Вічний вогонь» (муз. А. Філіпенка, сл. Д. Чибісова).

– Подумайте, як потрібно виконувати цю пісню.

– Хто такі солдати?

– Що входить до їхніх обов'язків?

– За що ми їх пам'ятаємо і шануємо?

– Якому оркестру можна доручити виконання цієї пісні?

– Які інструменти можна використати для супроводу під час її виконання?

– Виконайте пісню із крокуванням на місці.

VII. Підсумок уроку.

– Чи можна уявити своє життя без музики?

– Яким воно було б?

– Які музичні інструменти ти обрав би для супроводу колискової пісні? А для супроводу маршового твору?

Урок 33

Тема. Музика завжди навколо.

Мета: формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;

міжпредметні естетичні компетентності: опанування різних видів мистецтв, виявлення естетичного ставлення до світу в різних сферах діяльності людини;

предметних компетентностей:

- узагальнити уявлення школярів щодо видового, жанрового емоційно-змістового розмаїття музичного мистецтва та ролі музики у житті людини;
- розвивати музичний слух, збагачувати пісенний репертуар;
- виховувати любов до прекрасного.

Обладнання: ілюстрації на тему «Музика навколо нас», дитячі, музичні інструменти, музичний матеріал: Л. ван Бетховен «Весело. Сумно», П. Чайковський «Вальс квітів», М.Ведмедеря «Віночок».

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Музичне вітання.

Ми цілий тиждень не співали, від музики відпочивали. Знов музика прийшла до нас, і знов радіє перший клас.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Бесіда про роль музики у житті людини.

- Дітки, пригадайте: що таке музика?
- Хто її складає та виконує?
- Де стикаєтеся ви з музикою?
- Яку роль відіграє музика у житті людини?

2. Гра «Ходить Музика по світу» (зошит, с. 62).

- Підкресліть, де ви зустрічаєтеся з музикою.

Ходить Музика по світу! Де Ті знайти, зустріти? На лужку у хороводі, в туристичному поході, на військовому параді і на будь-якому святі. У містах, містечках, селах, у палацах і оселях.

А зберуться друзі в коло - Музика завжди навколо!

- Чому музика супроводжує людину протягом усього життя?

III. Оголошення теми уроку.

Музика завжди поруч з людиною. Музичне мистецтво допомагає людям у праці та відпочинку, передає їхні думки та почуття, розповідає про навколишній світ.

1. Розспівування

Музика — це дзвінкий струмок. Вона завжди із нами крок у крок.

2. Робота у зошиті (с. 62, 63).

- Пригадайте за малюнками пісні та проспівайте їх.
- Покажіть стрілками, яка музика кожного твору.

– Поміркуйте, яка музика живе навколо вас. Розфарбуйте обрані таблички з відповідями.

IV. Слухання музики (Людвіг ван Бетховен «Весело. Сумно»).

Музика є вірним супутником людини, вона передає її настрої і почуття, підтримує, підбадьорює, втішає.

- Послухайте п'єсу німецького композитора Л. ван Бетховена «Весело. Сумно».
- Які настрої передає музика п'єси?
- Як змінюється її характер?

Фізкультхвилинка.

VI. Робота з підручником (с. 131).

- Пригадайте за малюнками музичні твори різного характеру.
- Опишіть їхню музику за допомогою слів-підказок.
- Як можна розпізнати пісню, танець, марш?
- Яка роль музичних інструментів у створенні різноманітних характерів і настроїв музики?
- Чи може музика передавати казкові образи, зображати картини природи? Назвіть ці твори.

VII. Розучування пісні «Віночок» (муз. М. Ведмедері, сл. В. Верховеня).

- Про кого розповідається у пісні?
- Які стрічечки дівчинка вплела у віночок?
- У кого вона їх позичала?
- Проспівайте пісню за малюнками-підказками у підручнику (с. 132).
- З яким настроєм слід виконувати пісню?
- Чого вона вчить?

(Діти виконують пісню, супроводжуючи її пластичною імпровізацією або грою на дитячих інструментах).

VIII. Узагальнення знань учнів.

- Танцювати можуть не лише діти, а й сама природа?
- А чи можуть танцювати квіти? Яким ви уявляєте їхній танок?

Послухайте «Вальс квітів» П. Чайковського у виконанні симфонічного оркестру.

- Чи сподобалась вам музика?
- Яке враження вона справила на вас?
- Чи допомогла музика уявити, як танцюють квіти?
- Відтворіть їхні рухи.

Отже, музика є частинкою нашого життя. Вона може веселитися і танцювати, як сонячний промінчик, може сумувати, як осінній дощик, а може бути лагідною і ніжною, як мамина коліска. Треба лише увійти у дивовижний світ звуків, образів і почуттів, у світ добра й краси, відображений музикою.

IX. Підсумок уроку.

Музико! Завжди будь з нами,
щоб дзвенів наш дім піснями...

Щоб лунало на весь світ:

- Здрастуй, Музико!
- Привіт!

Т.В.Шляхтова,

учитель музичного мистецтва Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 11 Смілянської міської ради

Урок 34

Тема. Промайнув навчальний рік.

Мета уроку: формування ключових компетентностей:

загальнокультурна компетентність: особливості національної і загальнолюдської культури в побутовій і культурно-дозвілєвій сфері, оволодіння досягненнями культури;

громадська компетентність: бережне ставлення та збереження мистецької, духовної спадщини українського народу;

виявлення естетичного ставлення до світу в різних сферах діяльності людини;

предметних компетентностей:

- підвести підсумки уроків музичного мистецтва в цьому навчальному році. Перевірити знання, набуті навички виконавця і слухача.;

- подальший розвиток навчальних умінь та навичок, набутих протягом навчального року;

- виховання почуття до національного мистецтва. Підготовка до заключного уроку-концерту.

Очікувані результати: учні пригадують вивчені пісні, виразно виконують їх в русі, розповідають про музику, яка їм сподобалася й запам'яталася, відповідають на запитання, пропонують музичний матеріал до заключного уроку-концерту.

Тип уроку: узагальнюючий.

Хід уроку

1. Організаційний етап

Вхід до класу під музику.

2. Орієнтовний план уроку

Урок будується на розсуд учителя.

3. Актуалізація опорних знань

Музичне привітання.

Розспівування.

Виконання (за бажанням учнів) вивчених пісень, ігор, хороводів.

4. Мотивація навчальної діяльності

Мотиваційна бесіда.

Ось і добіг кінця перший навчальний рік, і весь час поряд із нами була музика.

Учні пригадують зустрічі з музикою: на уроках і вдома, на шкільних святах і в концертній залі. Музика оточує нас із самого народження і грає важливу роль у нашому житті.

5. Перевірка знань (на вибір учителя)

Орієнтовні завдання і запитання:

1. Назвіть композиторів, чия музика вам сподобалася і запам'яталася.
2. Які ви знаєте музичні інструменти? Українські народні інструменти?
3. Пригадайте танці, які ви знаєте. Назвіть українські народні танці. Виконайте їх із танцювальними рухами.
4. Що таке веснянка?
5. Для чого потрібні пісні-заклички?
6. Чим музичні картини відрізняються від живописних?
7. Які засоби музичної виразності ви запам'ятали?
8. Наведіть приклади музичних творів, у яких передані такі почуття: веселий жарт, життєрадісність; ширість, радість; ніжність, сум.
9. Які ще почуття та настрої може виражати музика?
10. Проспівайте свою улюблену пісню та проплескайте ритмічний рисунок перших двох рядків.
11. Які інструментальні та вокальні твори вам найбільше сподобалися?
12. Про що може розповідати музика?
13. Згадайте улюблені пісні. Виконайте їх із рухами та музичним супроводом.
14. Уявіть себе героями відомих мультфільмів. Згадайте пісні з них та виконайте.

Гра «Музичне лото». Повторити вивчений матеріал і перевірити рівень засвоєння його учнями.

6. Узагальнення знань

7. Підбиття підсумків уроку

Урок 35

Тема. Заключний урок-концерт.

Мета уроку: : формування **ключових компетентностей:**

загальнокультурна компетентність: особливості національної і загальнолюдської культури в побутовій і культурно-дозвіллевій сфері, оволодіння досягненнями культури;

громадська компетентність: бережне ставлення та збереження мистецької, духовної спадщини українського народу;

виявлення естетичного ставлення до світу в різних сферах діяльності людини;

предметних компетентностей:

- показати досягнення учнів, набуті виконавські та слухацькі навички, артистичні й творчі здібності, духовний і художній розвиток;
- розвивати набуті навички;
- виховувати естетичні почуття.

Орієнтовний зміст: заклочного уроку-концерту.

Тип уроку: узагальнюючий.

Хід уроку

Вхід до класу під звучання пісні Н. Май «Перший дзвоник».

I. «Музика навколо нас» (бесіда з учнями).

1. Виконання «Ми першокласники» (муз. М. Ровенко).

II. «Музика розповідає»

1. Слухання п'єси «Сонечко» В. Барвінський.
2. Виконання української народної пісні «Ходить гарбуз по городу».

III. «Дітвора співає, в садочку гуляє»

1. В. Верменич «Калинова пісня».
2. Українська народна пісня «Сів шпак на шпаківню».
3. А. Філіпенко «Зяблик».

IV. «Запросила музика у танок»

1. Виконання в русі пісні «Танцювали зайчики» (муз. М. Ведмедеря).
2. Український народний танець «Гопак» — виконання танцювальних рухів, ритмічний супровід.

V. «Співаємо, танцюємо, крокуємо»

1. Виконання пісні «Веселий музикант» (муз. А. Філіпенка).
2. «Марш» С. Прокоф'єва.
3. «Полька» М. Глінки. Рухи під музику.

VI. «Батьківщина-сонечко»

1. Виконання пісні «Намалюю Україну» (М. Ведмедеря).
2. Виконання пісні «Рідний край» (муз. І. Кишко).

VII. «Спасибі, музико, за радість!»

Заключне слово вчителя.

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом ЧОПОПП
Зам. № 1355 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1